

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”
Економічний факультет
(назва інституту, факультету)
Кафедра обліку і аудиту
(повна назва кафедри)

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістр

(освітній рівень)

на тему “Організація та методика обліку та аудиту поточних
зобов’язань суб’єкта підприємницької діяльності”

Виконала: студентка 2 курсу, групи ОО-М2
напряму підготовки (спеціальності)
071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва напряму підготовки,
спеціальності)

Бондаренко В.В.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник д.е.н. Василюк М.М.

(прізвище та ініціали)

Рецензент к.е. н. Мигович Т.М.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2021 р.

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Факультет Економічний
Кафедра Обліку і аудиту
Освітній рівень Магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____
(підпис)

д.е.н., професор Баланюк І.Ф.
(прізвище, ініціали)

«12» жовтня 2020 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ
СТУДЕНТУ**

Бондаренко Валерії Віталіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Організація та методика обліку та аудиту поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності»

керівник роботи Василюк Марія Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи «02» листопада 2021 р.

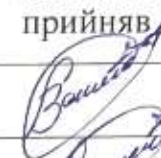
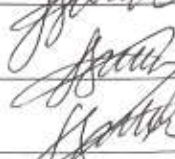
3. Вихідні дані до роботи дослідження буде проводитися на прикладі ТОВ «Аудиторська компанія «Вектор аудиту»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

- розглянути економічний зміст поточних зобов'язань;
- розглянути напрями визнання та оцінки поточних зобов'язань;
- розкрити класифікацію поточних зобов'язань;
- дослідити облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками;
- розкрити організацію та методику обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- розглянути особливості відображення інформації про поточну зобов'язання у фінансових документах;
- розкрити організацію аудиту поточних зобов'язань;
- узагальнити результати аудиту поточних зобов'язань.

5. Перелік графічного матеріалу аналітичні таблиці, рисунки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Василюк М.М. к.е.н.		
II	Василюк М.М. к.е.н.		
III	Василюк М.М. к.е.н.		

7. Дата видачі завдання 15 жовтня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розділ I. Теоретико-методичні засади обліку поточних зобов'язань	17.03.2021	виконано
2.	Розділ II. Організація та методика обліку поточних зобов'язань	28.05.2021	виконано
3.	Розділ III. Особливості аудиту поточних зобов'язань діяльності	15.10.2021	виконано

Студент


(підпис)

Бондаренко В.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи


(підпис)

Василюк М.М.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 98 сторінок, 6 таблиць, рисунків 5, додатків 17, список літератури з 74 найменувань.

НАЗВА ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

“Організація та методика обліку та аудиту

поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності”

Предметом дослідження є особливості організації та методики обліку й аудиту поточних зобов'язань.

Об'єктом дослідження виступають розрахункові взаємовідносини ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту” з іншими суб'єктами господарювання, які призводять до утворення поточних зобов'язань.

Мета дипломної роботи полягає в обґрунтуванні організаційних і методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аудиту поточних зобов'язань у сучасних умовах господарювання.

Завданнями роботи є:

- дослідження вітчизняних законодавчих та нормативно-правових актів, що регламентують ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань;
- виявлення критеріїв визнання, оцінки та відображення у обліку поточних зобов'язань;
- визначення основних моментів при проведенні аудиту облікової політики стосовно поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості;
- формування питань та програми перевірки наявності внутрішнього контролю та пошуку зон ризику;
- складання програми перевірки поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості;

- формування робочої документації аудитора у процесі проведення аудиту поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості;
- визначення типової кореспонденції рахунків щодо обліку поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості.

За результатами дослідження сформульовані висновки та пропозиції щодо зменшення сум поточних зобов'язань.

Одержані результати можуть бути використані на досліджуваному ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”, та нададуть змогу зрозуміти можливі шляхи оптимізації в обліку та аудиті поточних зобов'язань.

Рік виконання дипломної роботи – 2021 рік

Рік захисту роботи – 2021 рік

ВІДГУК

на дипломну роботу магістра (спеціаліста) 5-го курсу ОО-М2

Бондаренко Валерії Віталіївни на тему:

“Організація та методика обліку та аудиту

поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності”

(на прикладі ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”)

Актуальність теми. Головною метою суб'єкта підприємництва є ефективна господарська діяльність, що забезпечує високу результативність діяльності. Актуалізація питань діючої системи обліку і внутрішнього аудиту стану кредиторської заборгованості у системі управління є актуальним та доводить важливість розгляду обраної тематики дипломного дослідження.

Якість проведеного аналізу. Автором встановлено, що належний аудит кредиторської заборгованості означає збільшення потенційних можливостей суб'єкта господарювання та зменшення його витрат, тому ефективне забезпечення обліку і аудиту кредиторської заборгованості призводить до збільшення розміру прибутку у поточному та наступних періодах. З'ясовано, що приведення системи внутрішнього аудиту зобов'язань до автоматизму забезпечить зменшення помилок у організації та веденні обліку кредиторської заборгованості, а як наслідок, покращення господарської діяльності, за рахунок збільшення ефективності та забезпечить фінансову стійкість та ліквідність суб'єкта господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення роботи стосовно вдосконалення обліку поточних зобов'язань доведені до рівня методичних розробок та прикладних рекомендацій і частково впроваджені в облікову практику ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”, м. Івано-Франківськ (довідка від 17 листопада 2021 року № 17/11-1).

Реалізація результатів дослідження: Теоретичні та методологічні розробки, викладені в роботі, доповідались автором на науково-практичній конференції — Напрями удосконалення аудиту операцій з кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання (м. Одеса, 27 жовтня 2021 року).

Загальний висновок і оцінка дипломної роботи. Дипломна робота Бондаренко В.В. на тему “Організація та методика обліку та аудиту поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності” (на прикладі ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”) є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присвоєння кваліфікації економіста за освітнім рівнем «магістр» за спеціальністю “Облік і оподаткування”. Робота допускається до захисту з оцінкою “відмінно”.

Науковий керівник
д.е.н, доцент
кафедри обліку і оподаткування
«17» листопада 2021 р.



Василюк М.М.

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу

студентки економічного факультету ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Бондаренко Валерії Віталіївни

на тему “Організація та методика обліку та аудиту
поточних зобов’язань суб’єкта підприємницької діяльності”

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки швидкими темпами розвиваються відносини між суб’єктами підприємництва. Перевагу мають ті суб’єкти господарювання, які забезпечують дієвий внутрішній контроль, у тому числі ефективний аудит кредиторської заборгованості. Дана система дає переваги власникам та керівникам, оскільки виступає показником ефективності діяльності. Це свідчить про необхідність поглибленого дослідження процесу обліку і проведення внутрішнього аудиту зобов’язань, результати якого можуть знайти своє практичне застосування.

Якість проведеного аналізу проблеми. В даній випускній роботі розкрито суть кредиторської заборгованості не тільки з погляду теоретико-методичних аспектів її обліку, але й з економічної точки зору (доведено необхідність проведення її постійного аудиту й ефективного управління нею).

Практична цінність висновків і рекомендацій. Всебічне розкриття системи та шляхів вдосконалення методів внутрішнього аудиту кредиторської заборгованості, а також, використання їх у ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”, забезпечить ефективний внутрішній контроль у процесі подальшого використання. Впровадження запропонованих алгоритмів аудиту кредиторської заборгованості сприятимуть виявленню помилок та забезпечуватимуть достовірність показників на етапі формування звітності.

Загальний висновок і оцінка дипломної роботи. Випускна робота Бондаренко В.В. на тему “Організація та методика обліку та аудиту поточних зобов’язань суб’єкта підприємницької діяльності” відповідає встановленим вимогам, які ставляться до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з оцінкою “відмінно”.

Рецензент

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів

Мигович Т.М.

«15» листопада 2021 р.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

магістра *п'ятого* курсу групи ОО-М2 Бондаренко Валерії Віталіївни
на тему “Організація та методика обліку та аудиту
поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності”

Актуальність теми. В умовах сьогодення та розвинених ринкових відносин значну увагу суб'єкт підприємницької діяльності приділяє поняттю поточні зобов'язання. Важливим напрямком в умовах ведення бізнесу є належне виконання учасниками ринкових відносин своїх договірних зобов'язань, в першу чергу, на рахунок термінів сплати та поставки товарів, робіт та послуг, що зумовлює актуальність теми дипломної роботи.

Самостійні розробки і пропозиції автора. У науковому дослідженні авторка внесла конкретні пропозиції з обґрунтування порядку визначення поточних зобов'язань, запропонувала методику проведення аудиту поточних зобов'язань та розробила методику внутрішнього контролю за поточними зобов'язаннями.

Практична цінність висновків і рекомендацій. Реалізація внесених пропозицій та рекомендацій дозволить поліпшити організацію обліку у досліджуваному господарстві.

Загальний висновок: Дипломна робота Бондаренко Валерії Віталіївни на тему “Організація та методика обліку та аудиту поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності” (на прикладі ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”, м. Івано-Франківськ) виконана відповідно до вимог, які ставляться МОН України до такого виду наукових робіт, допускається до захисту з оцінкою — “відмінно”, а її автор заслуговує на присвоєння

кваліфікації економіста за освітнім рівнем “магістр” за спеціальністю “Облік і оподаткування”.

Директор ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”

«17» листопада 2021 р.



О.С. Брегін

Товариство з обмеженою відповідальністю
**«Аудиторська компанія
«Вектор аудиту»»**



Код ЄДРПОУ 36117466, п/р UA58 3510 0500 0002 6000 2064 12800 в АТ "УкрСиббанк", МФО 351005
м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 7; +380673407128; vektor.if.ua; e-mail: vektoraudit@ukr.net

ДОВІДКА

№ 17/11-1 від 17 листопада 2021 р.

Видана Бондаренко Валерії Віталіївні про те, що окремі розробки дипломної роботи на тему: "Організація та методика обліку та аудиту поточних зобов'язань суб'єкта підприємницької діяльності" та сформульовані на підставі цього пропозиції щодо вдосконалення діючої системи обліку та аудиту поточних зобов'язань було впроваджено в облікову практику Товариства з обмеженою відповідальністю "Аудиторська компанія "Вектор аудиту".

Директор



О.Є. Брегін

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	6
1.1. Економічна сутність зобов'язань та місце поточних зобов'язань у їх структурі.....	6
1.2. Визнання та оцінка поточних зобов'язань	15
1.3.Класифікація поточних зобов'язань.....	23
Висновки до I розділу.....	29
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	32
2.1. Облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками...	32
2.2. Організація та методика обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.....	37
2.3. Порядок відображення інформації про поточні зобов'язання у фінансовій звітності	51
Висновки до II розділу.....	58
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ.....	60
3.1.Організація і методика аудиту поточних зобов'язань.....	60
3.2. Узагальнення результатів аудиту поточних зобов'язань.....	77
Висновки до III розділу.....	81
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	98

ВСТУП

Актуальність дослідження: Діяльність господарюючих суб'єктів є порівняною із розрахунковими операціями, що можуть зумовити утворення зобов'язань. Зобов'язання за своєю сутністю є залученням із ззовні грошових коштів, що уможлиблюють розширення господарської діяльності господарюючих суб'єктів, забезпечуючи зростання їх рентабельності, а отже, й збільшення власного капіталу. Одночасно на сучасному етапі розвитку економічних відносин суб'єктів господарювання не контрольоване збільшення зобов'язання, особливо поточних, може призвести до нестабільної фінансової стійкості та низькими можливостями розвиватись у майбутньому. Як наслідок, перед діючими суб'єктами господарювання постійно виникає ряд запитань, а саме: як обґрунтувати виникнення тих чи інших заборгованості, як не допустити прострочення періодів погашень або як не довести заборгованості до стану безнадійної, як правильно та достовірно відобразити її у бухгалтерському обліку чи звітності, як здійснити контроль за виникненням і погашенням зобов'язань тощо.

Дослідженню особливостей обліку і аудиту поточних зобов'язань присвячено роботи таких вчених, як П.С. Безруких, О.С. Бородкін, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, О.М. Головащенко, В.М. Костюченко, Т.Н. Малькова, Н.М. Малюга, М.Ю. Медведєв, В.В. Нарєжний, С.А. Ніколаєва, В.Ф. Палій, М.С. Пушкар, Я.В. Соколов, В.О. Шевчук та інших. Варто наголосити, що, незважаючи на великий розмір уваги з сторін вчених на рахунок питання організації обліку зобов'язань суб'єктів господарювання, досить велика кількість запитань залишаються відкритими, як наслідок виникає потреба у подальшому вивченню та вдосконаленню.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку суб'єкт господарювання самостійно обирає форму організації бухгалтерського обліку, визначає облікову політику.

Предметом дослідження є особливості організації та методики обліку й аудиту поточних зобов'язань.

Об'єктом дослідження є розрахункові взаємовідносини ТОВ «Аудиторська компанія «Вектор аудиту» з іншими суб'єктами господарювання, які призводять до утворення поточних зобов'язань.

Метою та завдання дипломної роботи є обґрунтування організаційних і методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аудиту поточних зобов'язань у сучасних умовах господарювання. Серед них сформовано наступні завдання:

- дослідження вітчизняних законодавчих та нормативно-правових актів, що регламентують ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань;
- виявлення критеріїв визнання, оцінки та відображення у обліку поточних зобов'язань;
- визначення основних моментів при проведенні аудиту облікової політики стосовно поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості;
- формування питань та програми перевірки наявності внутрішнього контролю та пошуку зон ризику;
- складання програми перевірки поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості;
- формування робочої документації аудитора у процесі проведення аудиту поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості;
- визначення типової кореспонденції рахунків щодо обліку поточних зобов'язань та кредиторської заборгованості.

Методи дослідження: Для досягнення визначеної мети в процесі дослідження застосовувалися положення економічної теорії, а також

сукупність загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, а саме: теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, історичного аналізу, моделювання та формалізації, індукції та дедукції, порівняльного аналізу, узагальнення, графічний та ін. Інформаційною базою дослідження слугували вітчизняні, міжнародні законодавчі та нормативні акти щодо обліку та аудиту поточних зобов'язань, праці вітчизняних і зарубіжних науковців, Інтернет ресурси, практичні дані досліджуваного суб'єкта господарювання.

Практичне значення роботи полягає у дослідженні питання обліку, аналізу та аудиту поточних зобов'язань у ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”.

Наукова новизна роботи полягає в удосконаленні організації та методики обліку й аудиту поточних зобов'язань з урахуванням вимог П(С)БО і МСБО та внесенні пропозицій щодо вдосконалення обліку та аудиту поточних зобов'язань.

За структурою дипломна робота складається із змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

1.1. Економічна сутність зобов'язань та місце поточних зобов'язань у їх структурі

Функціонування суб'єктів господарювання зумовлює виникнення достатньої величини зобов'язань. Зобов'язання є ключовою частиною пасивів суб'єкта господарювання, так як за їх допомогою утворюються значна частина активів. Присутність зобов'язань признають нормальним станом для діяльності будь-якого працюючого суб'єкта підприємництва, оскільки такі зобов'язання є головним взаємозв'язком між суб'єктами господарювання. Для керівництва суб'єкта господарювання адміністративний персонал має володіти правдивою та достатньою мірою аналітичними даними про класифікацію та розміри зобов'язань, оскільки останні значно впливають на ліквідність й фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Користувачі, які володіють інформацією, що надає бухгалтерський облік, також мають бути переконаними, що всі зобов'язання є достовірно визначені, оцінені та внесені до звітності відповідно до принципів бухгалтерського обліку, а саме повного висвітлення інформації у ній.

Для високої рентабельності суб'єкта господарювання потрібно володіти правдивою інформацією про його актуальний господарський стан, в тому числі про поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання як тимчасово під'єднані грошові активи суб'єктом господарювання у користування на власний розсуд, такі активи мають бути повернені юридичним або фізичним особам – позичальникам. Такі грошові активи відображають вартісну оцінку фінансових зобов'язань суб'єкта господарювання перед різними суб'єктами ринкових взаємовідносин. Розмір залучених поточних зобов'язань різних суб'єктів господарювання

багато від чого залежить від її якості, а також дієвості обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками, тобто такі відносини є зобов'язаннями суб'єкта господарювання у розрахунках з контрагентами у своїй фінансовій та господарській діяльності.

Зобов'язання це борг суб'єкта господарювання, що виник унаслідок дій що були у минулому, а також, очікування яких, призводить до скорочення активів суб'єкта господарювання, що висвітлюють в собі економічні вигоди чи втрати. Зобов'язання виникає за умови, коли активи отримано, або ж укладається невідмовна угода щодо придбання активів. Зобов'язання з фінансової точки зору розглядаються як монетарні та немонетарні. Монетарне зобов'язання відтворює розмір грошових коштів, що підлягає оплаті контрагентом, а немонетарне – зобов'язання зобов'язує зробити відвантаження товару чи надання послуги прописаної кількості та якості. Зобов'язання будь-якого суб'єкта господарювання поділяється на: довгострокове, поточне, забезпечення та непередбачене зобов'язання.

Поточне зобов'язання – це зобов'язання, яке буде погашене впродовж операційного циклу суб'єкта господарювання або мають виконувати умову погашення протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

З метою достовірної організації бухгалтерського обліку слід чітко розрізняти зобов'язання, групи яких виділені в П(С)БО 11 "Зобов'язання".

Поточні зобов'язання суб'єкта господарювання, що відображають його заборгованість перед партнерами по комерційних операціях згідно з рахунками, прийнятими до оплати, в практиці називають кредиторською заборгованістю[15].

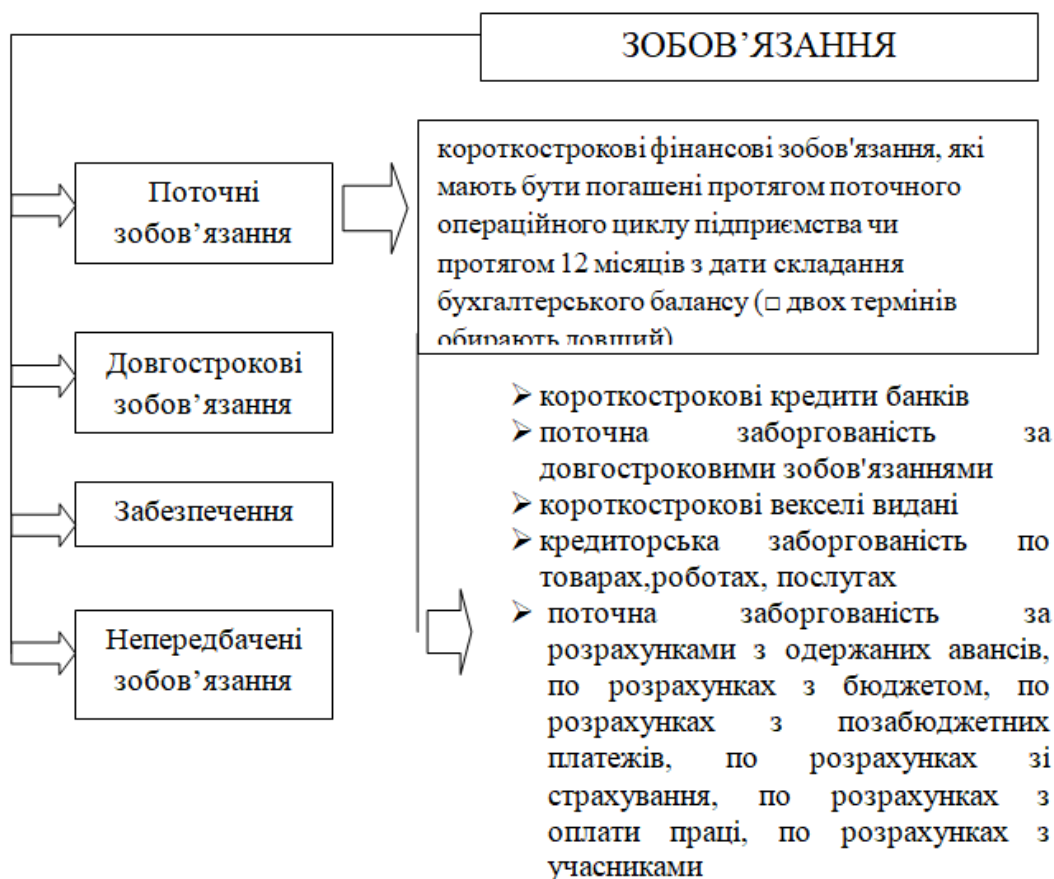


Рис.1.1. Класифікація зобов'язань.

Заборгованість, така як кредиторська, або ж дебіторська – це явище, існування якого у будь-якого суб'єкта господарювання свідчить про те, що у нього наявні дебітори і кредитори, постачальники та покупці. Отже, це свідчить про те, що суб'єкт господарювання активно здійснює свою господарську діяльність, передбачену статутом або іншим установчим документом та має можливість оплачувати податки у місцеві та державні бюджети країни. Будь-який суб'єкт господарювання, ніяк не може уникнути того, що провівши попередню оплату, не завжди можна у терміни отримати передплачену послугу, товар чи виконання роботи, так і того, що, виконавши роботу, надавши послугу чи то відвантаживши товар, можна досить великий термін очікувати розрахунку. Виникають ті чи інші об'єктивні чи суб'єктивні обставини, за яких не вдається у терміни розрахуватися як з покупцями, так і з продавцями.

Проаналізувавши законопроекти, можна зробити висновок що відповідно до міжнародних стандартів, зобов'язання можуть оцінюватися

за однією із п'яти видів вартості: історичною, поточною, справедливою, вартістю реалізації та теперішньою.

Кредиторська заборгованість – це суми короткотермінових зобов'язань суб'єктів господарювання перед контрагентами, робітниками з оплати праці, державою та іншими фінансовими зобов'язаннями. Розмір заборгованості, її якісна характеристика та зміни у ній чітко відображають роль платіжних систем суб'єкта господарювання, що у свою чергу свідчить про стійкий фінансовий стан. [49]

Основним вектором управління кредиторською заборгованістю є аналіз джерел погашення короткострокових фінансових зобов'язань суб'єкта господарювання. При аналізі здійснюється порівняння обсягів погашених короткострокових зобов'язань з розміром доходу від реалізованих видів послуг, товарів чи то послуг.

Подальшим напрямом управління є деталізація кредиторської заборгованості, яка є у суб'єкта господарювання, за класифікацією у бухгалтерському обліці, розмірами, термінами погашення та діючими кредиторами, поставивши за мету, встановити пріоритет та послідовності у погашенні виниклих боргових зобов'язань.

Такий вид заборгованості, як кредиторська, доцільно згрупувати та зкласифікувати за проміжками часу погашення на ті дати, які є нормально-допустимими (за яких термін сплати ще не відбувся), і за тими, які вже є різними причинами простроченими у відрізках часу один-тридцять днів, тридцять-шістдесят днів, шістдесят-дев'яносто днів та більше дев'яноста днів. Такого роду групування дає можливість чітко та правильно планувати забезпеченість активами, а також створювати нові графіки погашення зобов'язань, що у свою чергу дає чіткорозрахувати суми майбутніх штрафних санкцій та пені за несвоєчасно оплачені платежі.

Визначення доцільності використання в обігу суб'єкта господарювання залучених пасивів є вкрай важливими об'єктами управління та володіння кредиторською заборгованістю. У зв'язку з такою

ситуацією, варто на постійній основі проводити аналіз та звірення прибутку та обороту по рахунках кредиторської заборгованості, зважаючи на можливий різний період отримання та погашення кредитів, а також фактичне вилучення доходів, як результат використання позикових грошових коштів. При визначенні ефективності використання в обігу суб'єкта господарювання залучених та позикових грошових активів використовується інформація, що є сформованою в межах оперативного обліку, так і по мірі формування прибутку, отримання і погашення короткострокових кредиторських фінансових заборгованостей.

Наступним головним вектором управління та володінням стійким фінансовим станом суб'єкта господарювання є розгляд стану короткострокових розрахунків з конкретними кредиторами (без розрахунків за короткостроковими кредитами і позиками) і оцінка забезпечень поточного боргового зобов'язання засобами їх погашення. При такій умові здійснюється вивчення складу і структури мобільних платіжних засобів короткострокового фінансового зобов'язання перед кредиторами, які можуть бути джерелами швидкого реального погашення кредиторської заборгованості. В якості мобільних способів та методів погашення короткострокового боргового зобов'язання виступає сума грошових активів, короткострокові фінансові вкладення, а також надійні види дебіторської заборгованості.

Важливою ланкою в діяльності суб'єктів господарювання є розрахунки. Для завершення їх необхідна певна кількість часу, а також грошові кошти. Тому завжди на певну звітну дату залишаються суми дебіторської і кредиторської заборгованості. Взагалі вони можуть балансуватися, проте стійке перевищення одних сум над іншими може змінювати реальну величину обігових коштів підприємства (мобілізація або іммобілізація коштів).

В залежності від економічного змісту розрахункові операції поділяють:

- розрахунки за товарними операціями;
- розрахунки за нетоварними операціями.

Розрахунки за товарними операціями пов'язані з реалізацією продукції, виконанням робіт, наданням послуг. Вони становлять переважну частину всього грошового обороту в державі й обслуговують поточну фінансово-господарську діяльність підприємств. Від організації розрахунків за товарними операціями залежать розрахунки за нетоварними операціями. [49]

Розрахунки за нетоварними операціями пов'язані з фінансовими операціями: з кредитною системою, з бюджетами різних рівнів, зі сплатою фінансових санкцій. Ці розрахунки здійснюються після реалізації продукції, тобто за результатами завершення кругообороту коштів підприємства.

Таким чином, проведено теоретичне дослідження з питань визначення економічного змісту поняття “поточні зобов’язання суб’єкта господарювання”, визначена класифікація кредиторської заборгованості та причини її виникнення.

Щодо обліку об’єктів – носіїв права власності на активи в бухгалтерському обліку існують дві характеристики:

- внески засновників (власників) господарства (власний капітал);
- залучені до господарювання кошти, тобто зобов’язання підприємства щодо інших фізичних чи юридичних осіб або держави (чужий капітал).

Для потреб управління пасиви (капітал) поділяються на:

1. капітал засновників (власників підприємства);
2. капітал учасників (юридичних або фізичних осіб), які:
 - або передали за контрактом свій капітал чи майно у формі грошей, засобів праці, предметів праці тощо у тимчасове користування юридичній або фізичній особі, котра має повернути його у визначені строки;

– або набули права власності на частку майна підприємства внаслідок розподілу (чи перерозподілу) національного доходу (через бюджет, пенсійний фонд, дивіденди, страховий фонд тощо) [14].

Метою складання балансу є надання внутрішнім та зовнішнім користувачам достовірної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання на звітну дату. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал суб'єкта господарювання у тисячах гривень без десяткових знаків.

У випадках, передбачених нормативно-правовими актами, складається окремий баланс. Для складання окремого балансу дані первинних документів про господарські операції філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів, виділених юридичною особою на окремий баланс, а також про господарські операції, які відповідно до законодавства підлягають відображенню в окремому балансі, заносяться до окремих (відкритих для цього відокремленого підрозділу або для відображення господарських операцій з певної діяльності суб'єкта господарювання) регістрів бухгалтерського обліку.

Підсумовуючи дані з діючих регістрів бухгалтерського обліку складається автономний баланс та відповідні форми фінансової звітності до нього, щодо здійснених господарських операцій на суб'єкті господарювання.

Властивість складання окремого балансу спільної діяльності визначаються положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. При розрахунку балансу та відповідних форм фінансової звітності суб'єктів господарювання з урахуванням показників окремого балансу та відповідних форм окремої фінансової звітності інформація про внутрішньогосподарські розрахунки (взаємні зобов'язання у рівній сумі) не наводиться.

Якщо можна достовірно визначити оцінку та отримання майбутньої економічної вигоди від активу пов'язаної з його використанням., такий актив може бути відображений у балансі

Неодинаковість форм тимчасового залучення в оборот, тобто використання іншого капіталу в господарській діяльності, визначає життя бухгалтерських термінів, таких як: кредити банків, кредитори, розрахунки з бюджетом, зі страхування, з пенсійного забезпечення тощо. І хоча зазначених рахунків багато, усі ці терміни мають однакову структуру і певний вигляд:

В управлінні залученими або чужими пасивами (капіталом) важливим є їх правильна характеристика його за термінами. За даною ознакою запозичений капітал поділяється на короткостроковий (з терміном повернення до одного року) та довгостроковий (термін повернення – більше ніж один рік).

У процесі здійснення господарської діяльності суб'єкта господарювання використовується залучений капітал. Частина такого капіталу залучається добровільно (на договірній основі). До такого виду капіталу, як грошові кошти належать: залучені банківські кредити; кошти, призначені для виплати боргових зобов'язань перед контрагентами (постачальниками, кредиторами, тощо) за отримані товари, роботи чи послуги до сплати зазначених зобов'язань; одержані до виконання контракту аванси і т. ін. [15]

Основні форми тимчасового залучення залучених коштів на основі контракту унаочнює рис. 1.2.



Рис. 1.2. Основні форми залучення капіталу на основі контракту

Один з головних видів залучених активів є банківські кредити. Кредит – матеріальні цінності, що надаються резидентами або нерезидентами у користування юридичним або фізичним особам на визначений строк та під визначений відсоток. Суб'єкт господарювання одержує від банківських установ у тимчасове користування грошові кошти, що являють собою акумульовані банком вільні активи інакших суб'єктів ринкових відносин, громадян країни тощо. Кредитна сума як правило надається на договірній основі та на позиції повернення, терміновості, забезпеченості (гарантії) сплати відсотків за використання залучених коштів. За відрізками часу надання кредитна сума поділяється на коротко-, середньо- та довгострокову.[33]

Наступним один з найпоширенішим видами залучених активів, також є на певний період позичені кошти у різних контрагентів – постачальників чи б то покупців, фізичних осіб – у зв'язку з відстроченням платежів за отримані товарно-матеріальні цінності, роботи чи надані послуги.

Позичена сума грошових коштів на певний період у сторонніх суб'єктів господарювання може відображатись у двох формах: товарного кредиту (за тримані матеріальні ресурси для забезпечення сталого функціонування господарства) та отримані аванси для реалізації певних домовленостей (виконання робіт, надання послуг, виконання робіт тощо).

Повернення залученого капіталу може відбуватись у наступні методи: перерахування сум грошових коштів, передавання цінних паперів, приймання уступки боргу, видання векселя тощо. [34] Також одним із різновидів залучених активів є емісія (випуск) Різновидом залучення чужого капіталу є випуск (емісія) цінних паперів, таких як облігації, сертифікати та інші, також сюди можна віднести боргові зобов'язання перед працівниками суб'єкта підприємницької діяльності.

1.2. Визнання та оцінка поточних зобов'язань

Відповідно до П(С)БО 11 “Зобов'язання”, зобов'язаннями визнаються, суми які можна достовірно оцінити та у майбутньому є досить велика ймовірність зменшення економічних вигод внаслідок його погашення. Оскільки на звітну дату балансу раніше визнане зобов'язання не може бути погашене, то така сума відноситься до складу доходу звітного періоду. Однак схвалюємо думку С.Ф. Голова, що ці критерії визнання необхідно додатково розкрити. Тобто обов'язки суб'єкта господарювання необхідно розглядати як його зобов'язання, якщо вони:

- відображені на даний момент і є наслідком подій та господарських операцій що були у минулому;
- зв'язані з необхідністю майбутніх оплат з метою притриманням фінансових зв'язків суб'єкта господарювання або зі здійсненням стабільної господарської діяльності;
- мусять бути достовірно виконані у майбутньому. Економічний наслідок невиконання зобов'язань, прикладом, у зв'язку з штрафами, не уникнуть у суб'єкта підприємництва часткове зменшення активів на користь інших осіб;
- мають укладений та підтверджуючий термін виконання, однак достовірної дати може і не бути;

– прийнятті стосовно суб'єктів (юридичних чи фізичних осіб або їхньої групи), що може ідентифікуватись, якщо не в час прийняття зобов'язання, то в час його виконання [55].

Оцінювати зобов'язання потрібно сумою грошей, вартістю товару або послуги, необхідних для сплати боргу.

Поняття зобов'язань:

– згідно з П(С) БО 11 “Зобов'язання”, забезпечення – це зобов'язання з невизначеною вартістю або терміном погашення на число складання балансу.

– у МСБО 37 забезпечення також визнаються зобов'язаннями з невизначеним строком або сумою, оскільки ці зобов'язання є теперішньою заборгованістю і ймовірно, що для його погашення буде потрібне вибуття ресурсів, які втілюють в собі економічні вигоди.

Декілька країн зовсім не класифікуються поняття забезпечення до поняття зобов'язання, оскільки для їх визначення необхідно застосовувати попередні оцінки, так як це трохи суперечить порядку визнання зобов'язань за реально укладеною операцією.

Якщо аналізувати визнання зобов'язання у бухобліку, варто відмітити, що національні стандарти, у такому варіанті, розглядають зобов'язання, а міжнародні – забезпечення.

Відповідно до П(С)БО 11 “Зобов'язання”, зобов'язаннями визнаються, суми які можна достовірно оцінити та у майбутньому є досить велика ймовірність зменшення економічних вигод внаслідок його погашення. Оскільки на звітну дату балансу раніше визнане зобов'язання не може бути погашене, то така сума відноситься до складу доходу звітного періоду. Згідно МСБО 37 забезпечення слід визнавати, якщо:

– суб'єкт господарювання має теперішню заборгованість (юридичну чи конструктивну) внаслідок минулої події;

– ймовірно, що вибуття ресурсі, що відображають в своїй сутті економічну вигоду, будуть необхідними для погашення певної заборгованості;

– можна достовірно оцінити суму заборгованості.

Визнання та оцінка зобов'язання

Є декілька умов визнання зобов'язання у бухгалтерському обліку, перше, можна дати достовірну оцінку його вартості, друге, якщо його погасити суб'єкт господарювання зменшить свої економічні вигоди у майбутніх періодах. За умови що на звітні дати балансу раніше визнані зобов'язання не підлягали погашенню, то його суми входять до складу доходу звітного періоду.

Після аналізу різних думок відомих вчених вказує на різноманітні погляди на рахунок методики проведення аудиту поточних зобов'язань. Одні з яких досліджують методологію проведення аудиту кредиторської заборгованості і вказують за основу предмет, мету, конкретні завдання, вектори або етапи, що повинні виконуватись під час втілення процесу аудиту. Визначення поняття “Зобов’язання” у науковій літературі наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Визначення поняття “зобов’язання” в науковій літературі [50].

№ з/п	Науковці	Тлумачення поняття “зобов’язання”
1	2	3
1.	С.М. Бутинець, С.Ф. Голов, Е.Д. Чацкін, О.В. Олійник	Вважають зобов’язання боргом (заборгованістю)
2.	С.М. Бичкова, М.Л. Пятов	Визнають як обов’язок однієї особи здійснити певну дію на користь інших осіб
3.	О.М. Азриліян, Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський, Б. Райан	Розглядають зобов’язання юридично оформленими (договір, угода тощо) відносинами щодо здійснення певних дій на користь інших осіб
4.	І.А.Бланк	Розглядає як сукупність фінансових вимог до підприємства
5.	Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл	Визначають зобов’язання, як юридичну основу для наступних платежів за послуги та товари

З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяється на:

- довгострокове;
- поточне;
- забезпечення;
- непередбачені зобов'язання.
- доходи майбутніх періодів.

До довгострокового зобов'язання належить:

- довгостроковий кредит наданий банком;
- інші довгострокові фінансові зобов'язання;
- відстрочені податкові зобов'язання;
- інші довгострокові зобов'язання.

Вартісний розмір зобов'язань, що підлягає нарахуванню певних видів відсотків, зобов'язання що має бути погашене в період дванадцяти місяців з дня складання балансу, варто класифікувати, як вид довгострокового зобов'язання. Якщо первинний період повернення такої суми зобов'язання перевищує дванадцять місяців з дати складання фінансових звітів, також є ймовірність переоформити такий вид заборгованості на довгострокове. Довгострокові зобов'язання за кредитними угодами (тобто даний вид угоди втілює у собі погашення сум зобов'язань на вимогу кредиторів (позикодавців), якщо були порушені певні умови, пов'язані з фінансовим становищем позичальника). Умовами за яких таке зобов'язання, вважається довгостроковим, є:

- ще до затвердження фінансової звітності кредитор погоджується не просити повернення сум зобов'язань унаслідок певних порушень;
- мала ймовірність виникнення майбутніх порушень кредитного договору, після дванадцяти місяців з дати фінансової звітності.

Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються певні види відсотків, представляють у фінансовій звітності за їх теперішньою

вартістю. Розрахунок теперішньої вартості залежить від критеріїв та видів зобов'язань.

Поточні зобов'язання у своїй сутті, мають:

- короткострокові кредити надані банками;
- поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- короткострокові видані векселі;
- кредиторську заборгованість товарно-матеріальні цінності, роботи чи послуги;
- поточну заборгованість за розрахунками з одержаних авансів, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками з позабюджетних платежів, за розрахунками зі страхування, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за розрахунками із внутрішніх розрахунків;
- інші поточні зобов'язання.

Поточні зобов'язання відображають у фінансовій звітності за грошовою сумою їх погашення. Забезпечення створюють для компенсації наступних (майбутніх) операційних витрат, наприклад:

- виплата відпусток персоналу;
- додаткове пенсійне забезпечення;
- виконання гарантійних зобов'язань;
- реструктуризацію, виконання зобов'язань у процесі припинення діяльності;
- виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо

Переважно забезпечення створюють на суб'єкті господарювання при утворенні зобов'язань, що викликані минулими подіями, та погашення яких зможе призвести до значного скорочення ресурсу суб'єкта, однак дана операція втілює у собі певні економічні вигоди, та її оцінка може бути точно прорахована. Забороняється створювати забезпечень, для компенсування збитку у майбутній діяльності суб'єкта господарювання.

Забезпечення для компенсації витрат на реструктуризацію утворюється за умови що у суб'єкта господарювання є затверджений

керівником план реструктуризації з чітким переліком заходів, термінами їх виконання та визначеною сумою витрат, які понесені, у процесі виконання даної операції.

Вартість будь-яких видів забезпечень визначають за обліковими оцінками активів (однак за відніманням суми відшкодування що очікується), необхідними для погашення певного зобов'язання, на дату складання звітності. Забезпечення що покривають компенсацію певних витрат на реструктуризацію визначають за сумами понесених прямих витрат, що не стосуються діяльності суб'єкта господарювання. Забезпечення довгострокових зобов'язань визнають в розмірах їх теперішньої вартості.

Забезпечення щодо непосильної вартості договору визначають у сумах невідхильних витрат, пов'язаних з його реалізацією. Суми витрат, що неможливо оминати, пов'язані з реалізацією непосильної вартості укладеного правочину, визначаються за меншою з двох сум: витрати на реалізацію договору або витрати на накладені штрафні санкції за порушенні умов контракту. Сума витрат на реалізацію непосильної вартості угоди оцінюється як різниця між витратами на реалізацію та одержаними доходами або втратами від виконання інших договорів, укладених для значного зменшення витрат від реалізації даного непосильного правочину.

Забезпечення може використовуватись та відшкодовувати лише ті витрати, які були передбачені для створенні даного забезпечення. Розмір не використаних забезпечень аналізується на кожен дату звітності, а також за потреби може коригуватись (збільшуватись або зменшуватись). Якщо є ймовірність вибуття активу для погашення майбутнього зобов'язання, суми таких забезпечень має сторнуватись.

Непередбачене зобов'язання обліковується на позабалансових рахунках бухгалтерського обліку за його обліковою оцінкою.

Згідно МСБО 37 вартість визначених юридичних або конструктивних зобов'язань може достовірніше визначити оцінку видатків, потрібних для

повернення теперішньої заборгованості на момент складання фінансової звітності.

Згідно з МСБО 37 забезпечення відображають у звітах в складі короткострокових або довгострокових зобов'язань. В українській бухгалтерській практиці зовсім не передбачається поділу забезпечень за часом їх виникнення, однак терміни реалізації таких зобов'язань є різним.

Таким чином, забезпечення майбутніх платежів та витрат на цільові фінансування відповідно до законодавчих актів, які визначають порядок обліку таких джерел утворення грошових коштів у вітчизняній практиці, займають одне з головних місць між власним коштами та зобов'язаннями, які можуть коригуватись відповідно до них актів законодавства та міжнародних.

Зобов'язання суб'єкта підприємництва згідно з національними П(С) БО, і згідно з МСБО, як правило поділяють на довгострокові, короткострокові і непередбачені.

У закордонній практиці довгострокові і короткострокові зобов'язання слід відносити до фактичних, тобто таких зобов'язань, що можуть виникати з правочинів, угод або на законодавчій основі та їх вартість можна достеменно визначити. Вид непередбачених зобов'язання варто відносити до умовних – тобто неіснуючих зобов'язань, однак такі зобов'язання є потенційними, тому що їх поява може виникнути у результаті подій у минулому.

Віднесення зобов'язань до довгострокових або поточних у нашій країні регулюється П(С) БО 11 “Зобов'язання”.

Довгострокові зобов'язання – це зобов'язання, погашення яких не планується в період нормального операційного циклу та термін повернення яких є більшим дванадцяти місяців, починаючи із звітної дати балансу.

У вітчизняному бухгалтерському обліку до довгострокових джерел фінансування також відносять: довгострокову позику, довгостроковий

вексель виданий, довгострокові зобов'язання за облігаціями, довгострокові зобов'язання з оренди, відстрочені податкові зобов'язання, інші довгострокові зобов'язання.

У інтернаціональній практиці послідовність визначення та відображення короткострокових зобов'язань визначається відповідно законодавчих актів, таких як: МСБО 1 “Подання фінансових звітів”, МСБО 37 “Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи”, а у вітчизняному законодавстві згідно з П(С) БО 11 “Зобов'язання”.

Згідно П(С) БО 11 “Зобов'язання”, непередбачені зобов'язання, мають бути відображені на позабалансовому рахунку за обліковими оцінками, а також у примітках до звітності за такими критеріями: коротка характеристика та їх вартість; невпевненість на рахунок термінів погашення; суми очікуваних погашень зобов'язань іншими сторонами.

Доходи майбутніх періодів – це прихід грошових активів, а також інших видів активів, які отримуються у певні звітні періоди, але їх можна віднести до періодів у майбутньому.

До даних доходів, також можна віднести дохід від отриманих авансових платежів за певні орендовані основні засоби або необоротні активи, абонентської плати за використання засобів зв'язку, передплата за періодичні та довідкові видання, та інші.

Такий вид відповідно до П(С) БО 11 “Зобов'язання” віднесено до зобов'язань, не дивлячись на те, що суб'єкт підприємництва одержує доходи від реалізації товару або надання послуг у майбутніх періодах.

Відповідно до основного документу що затверджує використання рахунків бухгалтерського обліку, доходи майбутніх періодів відображено у 6 класі Плану рахунків бухгалтерського обліку, у якому відображаються увесь перелік поточних зобов'язань.

1.3. Класифікація поточних зобов'язань

Під час організації аналізу та обліку зобов'язання, важко не звернути увагу на велику наявність обширного спектру їх видів, тому важливе місце займає їх класифікація. У літературі присвяченій вивченню обліку, а також у вимогах до Національних Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку, зобов'язання класифікують як: довгострокові, поточні, забезпечення та непередбачені зобов'язання.

Крім такої класифікації, залежно від умови виникнення таких зобов'язань їх також виокремлюють, як договірні зобов'язання, ті що виникають з домовленості сторін, тобто укладання певних угод, та позадоговірні, ті що виникли всупереч волі учасників угод. На наш погляд слід відмітити, що договірні відносини варто розділити на декілька груп, саме ті що виникли при реалізації правочинів, які мають характеризувати: майнові правовідносини; організаційні або ж планово-організаційні правовідносини; у комплексі майнові та організаційні відносин. Також поділяють господарські зобов'язання на ще певні групи. До однієї з яких варто віднести зобов'язання, які виникають у процесі здійснення господарської діяльності, до другої – ті що можуть виникнути при їх регулюванні, тобто у необхідності створення більшого балансу між інтересами країни та приватного сектору, і до третьої – внутрішньогосподарські зобов'язання, а саме це форми внутрішнього зобов'язання у вигляді укладання договір з працюючими.

Класифікація поточних зобов'язань, дає більше усвідомити їхню сутність, як наслідок це дає прозоре та правильне відображення їх сум у бухгалтерському обліку. Значно сприяє пришвидшенню отримувати правдиву та актуальну на певний час інформацію керівниками та зацікавленими особами, про наявну заборгованості, що у свою чергу сприяє правильності прийнятті важливих рішень у господарській та

фінансовій діяльності суб'єкта підприємництва. Класифікаційні ознаки поточних зобов'язань наведені на рис. 1.3.



Рис. 1.3. Класифікаційні ознаки поточних зобов'язань [68]

Під'єднання залучених активів, а також кредиторської заборгованості в оборот суб'єкта підприємства є звичайним явищем. Це значно покращує фінансовий стан суб'єкта, одна деколи на короткий період часу, але за умов, що такі активи не будуть заморожуватись на довготривалий термін в оборотах суб'єкта та будуть завжди вчасно віддаватись позичальникам. За поганих умов, такий вид заборгованості може переростати у прострочену кредиторську заборгованість, що в кінцевих результатах призведе до виникнення штрафних санкцій та значному зменшенню власних активів суб'єкта підприємництва.

В загальних оглядах структура власних оборотних коштів та їх джерел утворення, наводиться у бухгалтерському балансі. Різниця між поточними активами та короткостроковою кредиторською заборгованістю ($OK = PA - K3$), розраховує чистий оборотний капітал суб'єкта господарювання, як наслідок навіть малий відсоток змін у його складі

опосередковано чи не опосередковано впливає на його, як і якісні так і кількісні показники. Зазвичай, допустиме зростання чистого оборотного капіталу виглядає позитивно, але як і всюди бувають винятки. Ось до прикладу, зростання чистого оборотного капіталу за рахунок надмірних зменшень кредиторської заборгованості у співвідношенні зі збільшенням безнадійних дебіторів мало ймовірно задовольнить запит фінансового менеджера.

За винятком кредиторської заборгованості за товари, роботи чи послуги у будь-якого суб'єкта ринкових відносин може виникнути поточна заборгованість за розрахунками, як наприклад: з одержаних авансів, з бюджетом, з позабюджетних платежів, зі страхування, з оплати праці, із внутрішніх розрахунків.

Найчастішою практикою застосування авансових платежів за поставку продукції (або надання певних послуг чи виконання певної роботи). Факт зарахування авансу є підстава для виникнення і визнання зобов'язань незалежно від строків поставки товарів (чи робіт та послуг), так як проведення їх оцінки може бути встановлено із високою достовірністю та виникає можливість зменшити використання ресурсів самого суб'єкта господарювання внаслідок погашення таких зобов'язань.

На переважній частині підприємств працюючі, перебувають у правовідносинах із підприємством за що отримують встановлену трудовим договором оплату праці. День, коли на підприємстві виплачується заробітна плата, є моментом початку виникнення зазначених зобов'язань із заробітної плати. А ще, виплата заробітної плати є основою для виникнення зобов'язань перед бюджетом (прибутковий податок) та зобов'язань із сплати соціального страхування.

Зважаючи на специфіку здійснюваної діяльності та видів і наслідків результату праці, у господарюючих суб'єктів виникають періодичні зобов'язання перед бюджетом чи певним позабюджетними фондами по

сплаті податків та обов'язкових платежів (серед таких - плата за землю, сплата податку на прибуток або ж податку на додану вартість, тощо).

Якщо ж у суб'єкта господарювання наявні дочірні підприємств або ж інші види структурних підрозділів, що зобов'язані складати відокремлені баланси, тоді і у відносинах між підприємством із зазначеними підрозділами можливе виникнення специфічних, так званих, внутрішніх розрахунків, що викликане рухом товарно-матеріальних цінностей, делегуванням певних зобов'язань чи прав, розподілом витрат виробничої діяльності, специфіки реалізації продукції чи ін.

На деяких суб'єктах підприємницької діяльності можуть виникати також інші поточні зобов'язання, як наприклад, кредиторсько – дебіторські відносини породжують свої специфічні зобов'язання, наприклад, по нарахуванню процентів тощо. Також розрахунки з іншими кредиторами можуть бути пов'язані із проведенням операцій некомерційного характеру. Відсотки в таких випадках можуть нараховуватись за використання майна, що отримано в оренду, чи за грошові кошти в натурі або ж товарів, які було отримано у кредит.

Також слід зауважити, що існує у використанні загальноприйнята класифікація зобов'язань, так за строковістю, їх поділяють на довгострокові та короткострокові (поточні) [33, 34]. Можемо зробити висновок, що національна система класифікації поточних зобов'язань у бухгалтерському обліку та класифікації зарубіжних країн схожі у цих напрямках. Різниця спостерігається у самій назві виду поточної заборгованості та деталізації окремого виду зобов'язання.

Якщо ж взяти відображення інформації про поточні зобов'язання на рахунках бухгалтерського обліку, використовуємо Інструкцію про застосування Плану рахунків, де передбачено окремий 6-й клас Плану рахунків. Разом із цим, нерідко, на практиці, можна відстежити, що скорочується кількість рахунків з метою відображення поточних зобов'язань суб'єкта господарювання.

Поряд із цим зазначимо, що на нашу думку, необхідна кількість рахунків для їх відображення залежить від:

- видів зобов'язань (кредити, розрахунки з різного виду постачальниками, зобов'язань за сплатою податків, із оплати праці, страхування, чи з різними учасниками, тощо);
- видів розрахунків за зобов'язаннями (передоплата, аванс, оплата після одержання товарів, робіт, послуг, вексель);
- ознак контрагентів (вітчизняні чи іноземні суб'єкти);
- системи оподаткування, на якій перебуває підприємство, що розглядаємо;
- списку внесків на соціальне страхування;
- видів та ознак заробітної плати (депонована, основна чи додаткова зарплата, інших стимулюючих виплат).

Як висновок вищезазначеного, можна підсумувати та зазначити, що суб'єкту господарювання було б ефективним в рамках облікової політики розробити 10 робочих рахунків.

При виникненні потреби в грошових коштах суб'єкти підприємництва як правило беруть у кредит потрібні активи в уставах банку. Як наслідок, у таких суб'єктів виникає обов'язок його погашення та можливої оплати встановлених відсотків за користування. Головними причинами одержання кредитів є:

- невідповідність у періодах витрат і доходів;
- необхідність створення страхових і сезонів залишків запасів;
- можливе зростання обсягу діяльності, а також використання ефекту від його масштабів;
- використання переваг ефекту фінансового важеля;
- активізація інвестиційної діяльності.

Але, варто знати, що кредит залучається на визначений термін під певний відсоток. Термін оформлення кредиту, має бути достатнім для отримання грошей на його повернення, а встановлені відсотки мають бути

меншими за прибутковість проєкту, куди був залучений кредит. Залежно від терміну, на який оформлюють кредитні суми, зобов'язання за ними бувають короткострокові, та довгострокові.

Отож, для того щоб зобов'язання мало визначення поточного воно маж відповідати певним показникам, а саме повинне бути погашеним протягом 12 місяців з дати складання балансу або ж протягом придбання запасів для реалізації статутної діяльності, до отримання доходів від їх реалізації, тобто протягом операційного циклу.

Підсумовуючи можна сказати, що визначення зобов'язання пов'язані з витратами, що виникають у ході стабільного операційного циклу суб'єкта господарювання, постійно визначаються як поточне, навіть якщо період його погашення передбачається після закінчення більше ніж 12 місяців з моменту балансу.

Погашення зобов'язання може здійснюватися шляхом сплати кредиторів певної суми грошей або реалізації продукту, товару чи послуги в рахунок отриманих сум авансів від замовників тощо.

Деколи у результаті погашення певного виду зобов'язання може створитись інше зобов'язання, якщо контрагенту, перед яким виникає така кредиторська заборгованість, виписується вексель, то в такій ситуації один вид зобов'язання, тобто кредиторська заборгованість, змінюється на інше – зобов'язання за виданим векселем.

Іноді закриття зобов'язань призводить до зростання суми власного капіталу суб'єкта підприємництва. Така ситуація виникає, коли кредитор погоджується одержати як компенсацію від свого партнера акції, випущенні ним у минулих чи звітному періодах. Та й у наведеному випадку у майбутньому слід очікувати зменшення ресурсів підприємства внаслідок розподілу прибутку (сплати дивідендів) чи майна акціонерного товариства.

Основними перевагами використання зобов'язань є:

- прискорення руху матеріальних і грошових ресурсів підприємства шляхом забезпечення своєчасності розрахунків і перерозподілу коштів.

- підвищення швидкості обертання і ефективності використання власних обігових коштів, оскільки використання лише власних обігових коштів на поточну діяльність обумовлює необхідність формування їх максимальної потреби.

- скорочення строків вводу в експлуатацію нових основних фондів.

Враховуючи те, що є безліч видів зобов'язань суб'єктів підприємництва, їх основними методами фінансового аналізу мають бути пошуки максимальних вигод від їх реалізації. Але при таких умовах має обов'язково враховуватись стратегічна ціль діяльності досліджуваного суб'єкта підприємництва і деякі обмеження у зв'язку з залученням таких видів активів, такі як обмеження у сумі законодавчі або часові. Аналізуючи вище зазначене, основними цілями грошового аналізу заборгованостей суб'єкта підприємництва є покращення структури суми та їх видів.

Збільшення ділової активності та забезпечення необхідним рівнем фінансової стійкості суб'єкта господарювання значною мірою сприяє його більш оптимальна структура капіталу.

Підсумовуючи можна зазначити що над важливе місце в управлінні сум поточних зобов'язань також важливе для їх контролю. Суб'єкт господарювання варто аналізувати та контролювати розрахунки щоб не опинитися у тяжкому фінансовому становищі, та знизити свою позицію на ринку.

Висновки до I розділу

1. У сучасній теорії розрізняють різні підходи до тлумачення терміну “зобов'язання” – з точки зору економічної теорії, права та обліку.

З сторін цивільного права під визначенням “зобов’язання” слід розуміти визначені правовідносини кредиторів та боржників, з економічного трактування зобов’язання розглядають як кредиторську заборгованість, як наслідок скорочуючи дане визначення. З сторін обліку – це і є заборгованість суб’єкта підприємництва. Термін зобов’язання, як ми вважаємо, варто трактувати, як визначене та визнане у грошовому виразі торгування суб’єктів господарювання, яке чітко юридично оформлене, а також погашення якого, спричиняє вибуття з суб’єкта господарювання активів, що втілюють у собі економічні вигоди. Так само, поточне зобов’язання – є заборгованістю одного суб’єкта на благо іншого, яке виникло у процесі виконання подій у минулому та погашення якого має бути не пізніше дванадцяти місяців з моменту укладання угоди щодо такого зобов’язання, або ж впродовж операційних циклів сторін.

2. У національному П(С)БО визначення оцінювання поточних зобов’язань має бути більше деталізованим та відкритішим, що у свою чергу має призвести до кращого обґрунтування їх у обліку та при підрахунку фінансової звітності. П(С)БО 11 “Зобов’язання” вказує, що поточне зобов’язання відображається у бухгалтерському балансі за вартістю його погашення. Але, кредиторську заборгованість за товар, роботу чи послугу варто оцінювати за поточною вартістю придбання, оскільки така сума вказує на інфляцію та динаміку ціни. На рахунок доходу майбутніх періодів, то в вищевказаних стандартах обліку такий термін визначено як окремий вид зобов’язання на рівні з поточними, але НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку відносить їх до складу поточних зобов’язань. Навіть більше, у П(С)БО 11 “Зобов’язання” не зазначено жодних пунктів на рахунок оцінки доходів майбутніх періодів.

3. Класифікація поточних зобов’язань здійснюється за певним переліком класифікаційних ознаками: терміни його погашення, виконання

умов погашення, сума, місце виникнення, рід діяльності суб'єкта, види та кількість позичальників, підстави його виникнення. Саме така класифікація забезпечить можливість детальніше проаналізувати їх сутність, а також значно посприє бухгалтеру та керівнику отримати різнобічну інформацію про такий вид заборгованості з метою ефективного управління господарською діяльністю суб'єкта підприємництва.

4. Кредиторську заборгованість представляючи собою частину майна організації, є предметом боргових зобов'язань, котрі виникають з різноманітних правових основ боржників перед кредитором, що має місце відображенню в бухгалтерському обліку й звітності як заборгованості організації – балансо-утримувача. Відзначимо, що ріст чи зменшення кредиторської заборгованості, її складових, взаємозв'язків у системі обліку, побудови, і також інтенсивність змін, достатньою мірою впливає на оборотність капіталу, вкладеного в поточні активи, а, отже, й на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Однак, кредиторська заборгованість не є проблемою для підприємства, на відміну від дебіторської заборгованості. Основними проблемами є оптимальні, ефективні рішення щодо управління кредиторської заборгованості як економічного інструменту для того, щоб, з одного боку, не виникало більших зобов'язань, які можуть у майбутньому бути загрозою для економічної безпеки суб'єкта, а з іншого – отримувати максимальний результат від використання позичених ресурсів.

5. Управління кредиторською заборгованості передбачає дослідження й розрахунок певних пунктів що характеризують його стан, наприклад коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, середній термін обертання, коефіцієнт ліквідності, часу, залежності. Визначення оптимальних структур зобов'язань, доведення фактичних показників стану кредиторської заборгованості до їх оптимального рівня, а також аналіз причин відхилень.

РОЗДІЛІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

2.1 Облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками

Властивою рисою сучасних реалій є продовження курсу на напрямок розвитку банківської сфери й ріст попиту на банківські послуги, що значно впливає на вітчизняну економіку. Кредитні операції є ефективним засобом фінансування господарської діяльності суб'єкта господарювання, проте вони зумовлюються низкою проблем, що пов'язані з недосконалістю й нестабільністю законодавчої бази, низькою платоспроможністю суб'єктів господарювання, високим рівнем ризику як для кредитних установ, так і для самих суб'єктів господарювання.

Відповідно до Закону України “Про банки і банківську діяльність” банківський кредит - це будь-яке зобов'язання банку позичити певну суму активів, будь-які гарантії, будь-які зобов'язання отримати права вимагати борг, будь-яке пролонгування терміну погашення боргу, що було надане в обмін на зобов'язання позичальника щодо повернення заборгованих актів, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми [30].

Короткострокові кредити отримують переважно для фінансування поточних витрат на виробництво на поворотній основі: придбання товарно-матеріальних цінностей, виплату заробітної плати, погашення заборгованості перед постачальниками тощо.

З метою отримання кредиту суб'єкт підприємництва має звернутися до відповідної установи з відповідною кредитним запитом. У ньому зазначається цільове призначення кредиту, сума та період користування грошима, конкретна дата погашення, економічний ефект від кредитування, забезпеченість кредиту. В свою чергу, установа аналізує плюси та мінуси такого проєкту, що запитується для кредитування, також оцінюється

можливість своєчасного повернення активів та відсотку за його користування.

Разом з кредитною заявкою суб'єкт-позичальник має подати у банк такі документи як, нотаріально засвідчена копія установчих документів, тобто статуту, план на кредит та графік відповідних погашень, дані про інші наявні кредити замовника, а також фінансову звітність. Ще одними обов'язковими елементами до пакету заявки є довідка з податкової про відсутність заборгованості, декларація про прибуток та відповідні довідки про відсутність певних застав та арештів на майно позичальника.

За підсумками поданих документів банківська установа аналізує здатність суб'єкта позичальника оплатити кредит. Також, банк оцінює активні кредити замовника та господарський стан суб'єкта, у разі необхідності вивчає чи може замовник швидко реагувати на запити банку.

У підсумку банківська установа приймає рішення щодо видачі кредитних коштів. Наступним етапом, є підготовка, розробка та укладання кредитної угоди. Такий процес називається структуруванням кредитних сум.

За такими договорами та угодами банк бере на себе зобов'язання видати на використання позичальнику певну грошову суму, під визначений відсоток, термін. Позичальник у свою чергу зобов'язується реалізовувати дану суму коштів у цілях прописаних у банківській угоді, погашати основну вартість договору та нараховані відсотки за ним, у певні терміни, а також сплачувати комісійні збори, пов'язані з отриманням даного кредиту. Правильна організація синтетичного та аналітичного обліку суб'єкта господарювання є фундаментом для своєчасних погашень таких заборгованостей суб'єкта.

Для обліку розрахунків із постачальниками і підрядниками призначено рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками". За кредитом цього рахунку обліковують суми виникнення зобов'язань, що дорівнюють вартості товарно-матеріальних цінностей, які приймають на баланс, а також робіт, послуг у кореспонденції з рахунками обліку цих цінностей. За дебетом

обліковують суми погашення цих зобов'язань (проплати за одержані цінності, роботи, послуги) або здійснення передоплати.

Хронологія синтетичних та аналітичних даних на рахунках наступна: на основі інформації у первинні документації роблять помітки у відповідних відомостях аналітичного обліку. Що у свою чергу призводить до відображення операцій в обліку на призначених для цього рахунків, у розрізі сум та поіменного списку підрядників та постачальників. Далі суми відображаються по дебету та кредиту, виводяться у кінцеве сальдо.

Господарські операції з отриманням товарно-матеріальних цінностей, чи оплати відображається у реєстрі розрахунків з контрагентами. Підбиті суми у розрізі рахунків відображають у відомостях та виводяться у сальдо на кінець періоду. Даними обліковими регістрами по рахунку 63 є журнал № 3.

У процесі діяльності ТОВ “Аудиторської компанія “Вектор аудиту” виникають зобов'язання перед різними кредиторами з приводу тих чи інших розрахункових взаємовідносин. Для обліку різних зобов'язань у Плані рахунків передбачено синтетичний рахунок 68 “Розрахунки за іншими операціями”. Такі різні операції мають свої особливості, тому кожному їх виду призначено окремий субрахунок. Документальне оформлення внутрішніх та внутрішньогосподарських розрахунків залежить від характеру операції, що здійснюється. Відсотки нараховуються на підставі укладених договорів, а перерахування - на підставі платіжних документів.

Аналітичний облік зобов'язань ведеться в розрізі довгострокових зобов'язань (рахунки: 54 “Відстрочені податкові зобов'язання”, 55 “Інші довгострокові зобов'язання”, 50 “Довгострокові позики”, 52 “Довгострокові зобов'язання за облігаціями”, 51 “Довгострокові векселі видані”, 53 “Довгострокові зобов'язання з оренди), та поточних зобов'язань (рахунки 60 “Короткострокові позики”, 61 “Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями”, 69 “Доходи майбутніх періодів”).

У дебеті даного рахунку, 50 обліковуються списання кредитів у кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів або інших активі

суб'єкта, що використовуються. У кредиті показуються суми одержаних кредитів у кореспонденції з бухгалтерськими рахунками активів у вигляді грошей.

За кредитом рахунку 60 можна обліковувати суми нарахованих відсотків за позику в кореспонденції з рахунок обліку фінансових витрат. За дебетом цього рахунку відображається погашення кредитів і позик у кореспонденції з рахунками обліку коштів або з розрахунками із дебіторами (кредиторами), які погасили ці зобов'язання зарахуванням взаємної заборгованості.

Умовами, що призводять до виникнення заборгованостями є те що одночасно виконати зобов'язання, обумовлені в угоді сторони не в змозі. Внаслідок чого в одного суб'єкта господарювання виникає актив у вигляді дебіторської заборгованості, а у іншої зобов'язання повернути використовувану заборгованість перед кредитором.

Ведення обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками, його правові засади регламентуються П(С)БО 11 “Зобов'язання” [55]. Згідно нього, в Балансі поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення в розділі «Поточні зобов'язання», де зазначається фактично сплачена суб'єктом господарювання сума погашення. У Звіті про рух грошових коштів інформація про розрахунки з постачальниками і підрядниками наводиться у наступних рядках:

- Рядок 090 “Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)”;
- Рядок 3100 “Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)”;
- Рядок 3560 “Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань”.

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства з постачальниками і підрядниками використовується рахунок 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”, який призначений для обліку отриманих виробничих запасів, товарів, робіт та послуг, які регулярно надаються за умовою укладеного договору.

Помилки обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками і є причинами виникнення певних обсягів кредиторської заборгованості що у свою чергу призводить до погіршення Господарського стану суб'єкта підприємництва. Така на причинами може бути недосконалість ведення обліку та шахрайство або недбалість працівників суб'єкта. Не ефективні та неправильні розрахунки з підрядниками та постачальниками, виникнення кредиторських сум призводять до порушення ліквідності суб'єкта підприємництва: тобто чим більший рівень заборгованості, тим нижчий рівень ліквідності.

На наш погляд варто удосконалити облік розрахунків з контрагентами а саме в розрізі робочого плану рахунків по суб'єкту господарювання, запровадження нового поза балансового рахунку 10 “Кредиторська заборгованість”, також субрахунки до нього. Що значно полегшить роботу бухгалтера у даній ділянці обліку.

З запровадженням таких субрахунків полегшиться не тільки робота бухгалтерії, але і аналіз кожної укладеної угоди та певного позикодавця або кредитора. Певні види заборгованостей будуть зберігатися на позабалансових рахунках за кожною угодою окремо. Такі субрахунки мають змоги відстежувати кредиторську заборгованість, контролювати її терміни погашення та оплати. Також варто відмітити що для покращення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками варто у вас це нові субрахунки до рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”.

Отже підсумовуючи вище зазначене, можна сказати що для покращення обліку розрахунків суб'єкта господарювання з його контрагентами на нашу думку варто приділити увагу на такі напрямки:

- використання субрахунків позабалансових рахунків, що дозволили би контролювати кредиторську заборгованість за певними укладеними угодами, терміни оплати якої ще не настала та прострочену заборгованість з вітчизняними та іноземними кредиторами, та недопущення прострочення чи

порушення періодів їх оплати, таким самим покращуючи ліквідність суб'єкта господарювання;

- використання аналітичної таблиці підвищить контроль за обліком зобов'язань суб'єкта підприємництва, що дає змогу контролювати суми кредиторської заборгованості у розрізі кожного контрагента та періодами її погашення чи прострочення;

- варто, також запровадити реєстр документів по суб'єкту господарювання, для того щоб облікувати залишки на рахунках постачальників які сприяють зростання ефективності облікової роботи суб'єкта.

Вище перераховані позиції будуть значно сприяти вдосконалення обліку суб'єкта господарювання розрахунків з постачальниками та підрядниками, що у свою чергу дозволить більш ретельно контролювати суму кредиторської заборгованості та попереджати порушення періодів її оплати.

2.2 Організація та методика обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги

Розрахунково-платіжний механізм є важливим елементом ринкової економіки, у зв'язку з яким і функціонують основні економічні інститути, а також формується розподілу та перерозподілу суспільного продукту. У ринкових відносинах заборгованість за придбані товарно-матеріальні цінності є звичайним явищем. Така заборгованість виникає внаслідок різниці у часі між моментом придбання матеріалу та оплатою грошових активів за рахунками.

Варто контролювати кредиторську заборгованість, що виникає внаслідок розрахунків з постачальниками та підрядниками, вона забезпечує тимчасово вільні грошові кошти, а з іншої значно впливає на фінансовий стан та платоспроможність суб'єкта господарювання. Несвоєчасна сплата

постачальника, порушення пунктів угоди та розрахункових дисциплін, як правило і є причинами виникнення певних кредиторських сум.

Причинами даних на удосконалень здійснення таких розрахунків є неналежне ведення та відображення у бухгалтерському обліку розрахункових операцій, також шахрайства чи зловживання працівників суб'єкта господарювання. Для того щоб забезпечити належне управління та контроль за кредиторської заборгованості варто у системі бухгалтерського обліку правильно відображати розрахункові операції, що відбулися на суб'єктів господарювання та уникати помилок і перекручень.

Сума кредиторської заборгованості за куплені товари, надані роботи чи послуги є результатами проведення розрахунків з контрагентами на умовах після оплати. Якщо був перерахований аванс за товари, послуги чи роботу наслідок виникає дебіторська заборгованість.

Належне виконання суб'єктами господарської діяльності своїх статутних обов'язки обумовлює виникнення зобов'язань перед іншими суб'єктам господарювання.

У Законі “Про бухгалтерський облік” термін зобов'язання трактується як, - зобов'язання суб'єкта, що виникла внаслідок минулих подій та погашення яких у майбутньому часі, зазвичай, призводить до значного зниження активі суб'єкта підприємництва, що втілює у собі економічну вигоду.

А вид кредиторської заборгованості є надсуттєвішим підпунктом зобов'язань суб'єкта підприємництва, щодо яких включається довго строкові та поточні зобов'язання. Також варто зауважити, що будь-який вид зобов'язання призводить до її погашення, але, якщо не надійшов термін позовної давності.

Даний вид заборгованості зазвичай, погашається грошовими активами або іншими активами, а саме товарами чи основними засобами через бартер. Як наслідок, такий актив є джерелом економічної вигоди. Можна зробити висновок, що внаслідок зменшення кредиторських заборгованостей, значно і

зменшується активи, Що були ймовірними економічними вигодами у майбутньому.

У П(С)БО 11 “Зобов’язання”, наведено методологічні засади та принципи відображення в обліку даних про зобов’язання та розкриття Інформації про них у фінансових звітах.

Зобов’язання визнають, коли його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічної вигоди у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов’язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду.

Відповідно до П(С)БО 11 з метою бухгалтерського обліку зобов’язання поділяються на:

- довгострокові;
- поточні;
- забезпечення;
- непередбачені зобов’язання;
- доходи майбутніх періодів.

До довгострокових зобов’язань належать: довгострокові кредити банків, інші довгострокові фінансові зобов’язання, відстрочені податкові зобов’язання, інші довгострокові зобов’язання.

Зобов’язання на які нараховують певний відсоток та ті які підлягають поверненню протягом дванадцяти місяців з моменту балансу, є довгостроковими. Коли первісний період його повернення є більше ніж дванадцять місяців та до подання певної звітності існує угода про переоформлення цього зобов’язання на довгострокове.

Поточні зобов’язання також включає в себе: короткостроковий кредит банку, поточні заборгованості за довгостроковими зобов’язаннями, за розрахунками з оплати праці, за розрахунками з учасниками, за внутрішніми розрахунками, поточну заборгованість за розрахунками з одержаних авансів, короткострокові, за розрахунками з позабюджетних платежів, векселі видані,

кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками зі страхування та інші поточні зобов'язання. Поточне зобов'язання відображається в балансі за сумою погашення.

Згідно П(С)БО 11 забезпечення – це зобов'язання з невизначеною сумою або терміном погашення на момент балансу. Забезпечення мають створюватись для відшкодування наступних (майбутніх) витрат на: виконання гарантійних зобов'язань, додаткове пенсійне забезпечення, виплату відпусток, виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів.

Суми таких утворених забезпечень визнаються, як витрати. Заборонено створювати забезпечення для покриття збитків у майбутньому від різних видів діяльності суб'єкта господарювання. Непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках суб'єкта господарювання за обліковою оцінкою.

Доходи майбутніх періодів – доходи, отримані протягом поточного або попереднього періодів, які належать до наступних періодів. До даних доходів, також можна віднести дохід від отриманих авансових платежів за певні орендовані основні засоби або необоротні активи, абонентської плати за використання засобів зв'язку, передплата за періодичні та довідкові видання, та інші.

Питому вагу у загальній величині зобов'язань займає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Ринкові відносини з контрагентами відбудовуються на основі правочинів, в яких вказуються найменування товарів, обсяги поставок, вартість, періоди та способи поставки, порядок розрахунків, та інше. Виконавець на реалізовану продукцію виписує товарні та платіжні документи, передає їх до установи банку та направляє замовнику. Заборгованість перед виконавцями оплачується зазвичай безготівковим розрахунком.

На пасивному рахунку 63 „Розрахунки з постачальниками і підрядниками”, ведеться облік розрахунків з постачальниками і підрядниками за отримані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи,

надані послуги. За кредитом даного рахунка відображаємо заборгованість за одержані від контрагентів товарно-матеріальні цінності, надані роботи чи послуги, а за дебетом відображаємо списання або погашення заборгованості. У Додатках А, Б, В та Г приведено аналітичні дані по рахунках та динаміку заборгованостей покупців і замовників.

Аналітичний облік ведеться окремо за кожним постачальником і підрядником. Мають місце ситуації, де з різних підстав розрахунки з постачальниками і підрядниками не можуть бути виконані у терміни, які зазначені в договорі. Ото, виникає борг перед постачальниками і підрядниками, який є найпоширенішим видом кредиторської заборгованості.

У господарюючого суб'єкта кредиторська заборгованість може виникати у таких ситуаціях коли:

- отримали передоплату за реалізовану продукцію роботу чи послугу;
- отримано товар, роботу чи послугу, але ще не зробили за нього оплату.

Після настання терміну закінчення позовної давності кредиторська заборгованість відображається в складі доходів суб'єкта підприємництва.

Для оплати суб'єктом підприємництва-покупцем отриманих цінностей на його пошту надсилається рахунок, підписаний постачальником, у якому зазначаються кількість, ціна та сума до оплати. Перерахування грошей на розрахунковий рахунок постачальника здійснюється за допомогою платіжних доручень. [34]

Для отримання у постачальника передбачених цінностей самовивозом, представнику суб'єкту-покупцю має бути виписана довіреність на отримання даних активів. Довіреність належить до бланків суворої звітності. Виписана, але не використана довіреність не знищується, а підлягає поверненню відповідальним особам. Якщо довіреність було пошкоджено, знищено або викрадено складається відповідний акт.

Залишки кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відображаються в пасиві балансу. У таблиці 2.1. наведені записи з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Таблиця 2.1.

**Кореспонденція по обліку кредиторської заборгованості
ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту”**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Погашено кредиторську заборгованість грошовими коштами	63	30,31
2	Проведені розрахунки по купівлі продукції через підзвітну особу	63	37
3	Погашена заборгованість перед постачальниками за рахунок цільового фінансування	63	48
4	Заборгованість оформлена довгостроковою позикою	63	50
5	Кредиторська заборгованість оформлена короткостроковою позикою	63	60
6	Списано прострочену кредиторську заборгованість	63	717
7	Оприбутковано матеріали, товари, що надійшли від постачальників	20,22, 28	63
8	Відображено виконані роботи, надані послуги підрядниками	23	63
9	Нараховано фінансові санкції – зобов’язання перед постачальниками і підрядниками	94	63

Проведення фінансової та господарської діяльності будь-якого суб’єкта підприємництва може потребувати залучення позикових активів. Короткострокові кредитні суми можуть надаватись банківськими установами у разі недовгих та не постійних фінансових труднощів. Облік розрахунків за кредитами банків у національній та іноземних валютах, строк повернення яких не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу, та за позиками, термін погашення яких минув, ведеться на рахунку 60 „Короткострокові позики”. За кредитом цього рахунку відображається суми отриманих кредитних коштів, а

за дебетом – погашення заборгованості за такими сумами та переведення до довгострокових зобов'язань у разі відстрочення позик.

Для відображення витрат по сплаті суми відсотків в обліку призначений субрахунок 951 „Відсотки за кредит”, де ведеться облік нарахованих відсотків, пов'язаних із нарахуванням і сплатою відсотків за користування кредитами банків, а на субрахунку 684 „Розрахунки за нарахованими відсотками” ведеться облік нарахованих відсотків за використанням коштів або товарів, отриманих в кредит.

Аналітичний облік ведеться у розрізі позикодавців банківськими установами в розрізі кожного залучено кредиту порізно та термінами їх погашення. Кореспонденція рахунків наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Типова кореспонденція розрахунків за позиками

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Погашено заборгованість за короткостроковими позиками готівкою	60	30
2	Погашено заборгованість за короткостроковими позиками з розрахункового рахунка	60	31
3	Погашено заборгованість за короткостроковими позиками за рахунок коштів різних дебіторів	60	37
4	Переоформлено короткострокову позику на довгострокову	60	50
5	Отримано короткострокову позику на поточний рахунок	31	60
6	Отримано короткострокову позику готівкою	30	60
7	Погашено заборгованість перед постачальниками та підрядниками за рахунок короткострокової позики	63	60
8	Сплачено податки за рахунок короткострокової позики	64	60

Суб'єкт господарювання, що працює та виконує господарську діяльність з метою одержання прибутку оплачує податки та податкові платежі до різних бюджетів. При організації обліку розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами враховують те, що він повинен забезпечити контроль за правильним нарахуванням та вчасною сплатою податків та

зборів з метою ухилення штрафних санкцій за несвоєчасне та недостатнє здійснення нарахованих платежів.

У бухгалтерському обліку для розрахунків за податками і платежами з бюджетом використовують рахунок 64 „Розрахунки за податками й платежами”. Кредит даного рахунку відображає нараховану суму податку та платежу до бюджетів, а дебет відображає їх реальне перерахування. Рахунок 64 має такі субрахунки: 641 „Розрахунки за податками”, 642 „Розрахунки за обов’язковими платежами”, 643 „Податкові зобов’язання”, 644 „Податковий кредит.”

На субрахунку 641 обліковується сума податку на додану вартість, податку на прибуток, акцизного збору, податку з реклами, єдиного податку, комунального податку та податку на доходи фізосіб, що нараховується та оплачується відповідно до діючого податкового законодавства.

На субрахунку 642 обліковуються обов’язкові платежі та збори, що нараховуються та сплачуються відповідно до діючого податкового законодавства та які не мають місця відображення на рахунку 65 „Розрахунки за страхуванням”(податок на землю, місцеві збори та ін.).

Субрахунки 643 і 644 призначені для обліку податкового зобов’язання та податкового кредиту. Аналітичний облік розрахунків за податками і платежами ведеться за їх видами.

Первинними документами для нарахування податків є: розрахунки бухгалтерії, податкова накладна, розрахунково-платіжна відомість. Сплата податків і платежів до бюджету із розрахункового рахунка здійснюється за допомогою платіжного доручення.

Одним з головних видів поточних зобов’язань, що постійно виникають у процесі фінансової діяльності суб’єкта, є зобов’язання перед працюючими, а саме по заробітній праці. Згідно плану рахунків для обліку заробітної плати використовується пасивний рахунок 66 „Розрахунки за виплатами працівникам”, який містить субрахунки 661 „Розрахунки за заробітною платою”, 662 „Розрахунки з депонентами” (на якому збирається інформація

про розрахунки за неотриману в установлені терміни суму з оплати праці), 663 „Розрахунки за іншими виплатами”. За кредитом 66 рахунку відображаємо нараховану працівникам основну і додаткову заробітну плату, премію, допомогу за тимчасовою непрацездатністю, інше нарахування, а за дебетом відображається виплата заробітної плати, премії, допомоги, тощо, а також суми утриманих податків, платежів за виконавчими документами та інших утримань із сум оплати праці.

Аналітичний облік розрахунків з працюючими ведеться по кожному працівнику окремо, видах його виплат та утримань. Суми нарахованої заробітної плати за всіма працівниками дорівнює обороту за кредитом синтетичного рахунку 66 за аналогічний період. Сума всіх утримань з заробітної плати працівників і сума виплаченої зарплати дорівнює обороту за дебетом рахунку 66 “Розрахунки за виплатами працівникам”.

Відображення витрат суб'єкта підприємництва на оплату праці здійснюється за допомогою рахунків 9 класу, що має назву „Витрати діяльності”.

Одними з основних форм первинних документів для обліку з оплати праці є: розрахунково-платіжні відомості, розрахункові відомості, розрахунки загальної плати, платіжні відомості, розрахункові листи, накопичувальні картки виробітку по заробітній праці, накопичувальні картки обліку заробітної плати.

Характерна кореспонденція бухгалтерських проведень за розрахунками з оплати заробітної плати наведена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Типова кореспонденція розрахунків із заробітної плати

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано зарплату адміністративно-управлінському персоналу	92	661
2	Нараховані відпускні виплати за рахунок резерву на оплату відпусток	471	661
3	Нарахована матеріальна допомога згідно із заявами працівників	949	661
4	Нарахована допомога з тимчасової непрацездатності:		
	– за перші 5 днів тимчасової непрацездатності;	92	661
	– за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків.	656	661
5	Утримано із зарплати:		
	– податок на доходи фізичних осіб;	661	641
	– військовий збір;	661	642
6	Виплачено зарплату працівникам	661	301,311

Аналітичний облік ведеться за кожним видом зборів та відрахувань по страхувальниках та окремих договорах страхування.

Отже, таким чином, бухгалтерський облік ведеться на розрахункових операція що відбулись, базуючись на принципах, описаних в Законі України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”, затвердженою облікової політики та інших нормативних актів, інструкцій.

У фінансовій звітності відсутні необхідні для аналізу дані про наявність простроченої кредиторської заборгованості. Для її вивчення під час проведення зовнішнього аналізу фінансового стану підприємств-партнерів

використовують місячну форму статистичної звітності № 1-Б "Звіт про фінансові результати, дебіторську і кредиторську заборгованість", де у II-му розділі показується стан кредиторської заборгованості за її видами, з виокремленням простроченої.

У внутрішньому аналізі стану розрахунків з кредиторами використовують дані аналітичного обліку і первинних документів, які дають можливість групувати кредиторську заборгованість за термінами її непогашення (до 1-го місяця, від 1-3 місяців, більше 3-х місяців). Встановлюють причини непогашення кожного простроченого боргу, підтвердженість його звірками розрахунків, відповідність терміну позовної давності, виявляють винних у допущенні невиправданої заборгованості та намічають заходи з її скорочення.

Для оцінки стану розрахунків з кредиторами розраховують показники оборотності кредиторської заборгованості, такі як середня тривалість її погашення у днях та коефіцієнт оборотності у разях. Середню тривалість погашення кредиторської заборгованості у днях, що була необхідною для розрахунків з кредиторами, які обслуговують поточну діяльність в частині придбання, розраховують діленням середнього значення величини кредиторської заборгованості на середньоденну суму закупівель у звітному періоді. [34]

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості визначають діленням суми закупівель для поточної діяльності підприємства у звітному періоді на середню кредиторську заборгованість постачальникам, або діленням кількості днів у періоді на середню тривалість погашення заборгованості. При цьому суму здійснених закупівель визначають так:

Дані про запаси на початок і кінець звітного періоду, які використовуються у поточній діяльності підприємства, наведені у II-гому розділі активу балансу (р.100, 110), а про собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) - у Звіті про фінансові результати (р.040).

Середню кредиторську заборгованість у частині придбання за звітний період визначають за сумою статей "Векселі видані" (р.520) і "Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги" (р.521) II розділу пасиву балансу, використовуючи формулу простої середньої або середньої хронологічної.

Показники оборотності кредиторської заборгованості у частині придбання для поточної діяльності суб'єктів господарювання порівнюють з показниками попередніх періодів. Проводиться також порівняння показників оборотності кредиторської і дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги. Якщо тривалість обороту кредиторської заборгованості у звітному році хоча б на декілька днів перевищує оборотність дебіторської заборгованості, то це свідчить про те, що підприємство вміє втримувати позики довше, ніж дозволяє це своїм боржникам.

Аналіз стану поточних розрахунків з кредиторами завершують вивченням співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості підприємства. [34]

Аналізуючи стан поточних розрахунків з кредиторами, необхідно враховувати, що дебіторською заборгованістю неможливо погасити кредиторську за винятком взаємозаліку. Крім того, кредиторська заборгованість не є нормальним джерелом покриття дебіторської заборгованості, оскільки взаємне кредитування законодавством заборонене.

Аналітична таблиця для управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги на основі термінів погашення й виконання умов погашення, представлена у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Аналітична таблиця для управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги на основі термінів погашення й виконання умов погашення[51]

Вид заборго- ваності Період	Кредиторська заборгованість									
	всього	у т. ч. за термінами погашення, грн			З неї прострочена, грн					
		до 3 міс	Від 3 міс до 6 міс	Від 6 до 12 міс	Терміни прострочення			Сума, грн	Причини виникнення	Вжиті заходи
					до 3 міс	Від 3 міс до 6 міс	Більше 6 міс			
Поточна, 20.01.20 р.	50 000	50 000	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна, 01.03.20 р.	120 000	120 000	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна, 17.09.20 р.	34 500	-	34 500	-	-	-	-	-	-	-

Для поліпшення стану розрахунків з кредиторами важливе значення має дотримання розрахунково-платіжної дисципліни, вироблення на основі даних облікової і аналітичної інформації таких управлінських впливів, які сприяють оптимізації обсягу та структури заборгованості, недопущенню виникнення невинуватених боргів, прискоренню оборотності коштів, вкладених у розрахунки.

Багато у складі джерел коштів суб'єкта підприємництва є позичені грошові активи, в тому числі і кредиторська заборгованість. Кредиторська заборгованість – це найвагоміша частина зобов'язань суб'єкта господарювання, до яких включаються довгострокові і поточні зобов'язання.

За час, у який проводиться перевірка кредиторської заборгованості перед спеціалістом-фінансистом треба вирішити ряд завдань, та дати узагальнення за наступними напрямками:

- визначити реальність досліджуваної заборгованості – зокрема, як довгострокової, так і поточної;
- визначити причини, що її спричинили та часові межі утворення заборгованості;
- провести перевірку на предмет відсутності чи наявності прострочених сум кредиторської заборгованості;
- дати характеристику та визначити особливості тих кредиторських зобов'язань, за якими минув термін позовної давності;
- переглянути та встановити чи належних підстав мали списані суми, чи належним чином це зроблено, особливо, для заборгованостей, термін позовної давності яких вже минув, перевірити правильність та достовірність відображення за певними статтями балансу суми кредиторської заборгованості;
- зробити перевірку правильності та обґрунтованості списання сум заборгованості та оформлення і відображення в обліку заборгованості за одержаними авансами. [52]

Для перевірки кредиторської заборгованості джерелами інформації, у даному випадку є: угоди на поставку матеріалів (виконання послуг чи робіт), акти звірки розрахунків, протоколи про заліки взаємних вимог, акти інвентаризації матеріалів, векселі, платіжні документи, книга закупівлі, книги продажу, облікові реєстри (журнали, відомості, машинограми), Головна книга, відповідна звітність, і первинні документи, облікові реєстри з обліку розрахунків із контрагентами, іншими кредиторами.

Встановлюється присутність кредиторської заборгованості з не вчасним терміном оплати та перевіряється списання її сум. Для аргументування достовірності сум кредиторської заборгованості аудитори

можуть розсилати відповідні повідомлення кредиторам для пересвідчення залишку таких сум.

2.3. Порядок відображення інформації про поточні зобов'язання у фінансовій звітності

У сьогоденних умовах розвитку ринкових взаємовідносин відбуваються неабиякі зміни в економічному середовищі. У зв'язку з цим значно піднімається роль фінансових звітів, як інформаційних елементів управління суб'єктом господарювання. Такі звіти є головними джерелами інформації щодо майнового та фінансового стану суб'єкта підприємництва, а також результатів його господарської діяльності.

Фінансова звітність втілює у собі усі значущі видозміни в структурі активів, джерел їх утворення (власного та позикового капіталів), результатах статутної діяльності, і як наслідок інформує зовнішніх та внутрішніх користувачів досить значною інформацією у згрупованому вигляді. Значне зростання значення як фінансових звітів, так і системи бухгалтерського обліку в цілому є наслідком збільшення кількості суб'єктів управління, що володіють правом приймати господарські, фінансові, інвестиційні та інші рішення аналізуючи облікову інформацію.

У зв'язку з зростанням значення фінансової звітності в управлінні суб'єктами підприємництва, суттєво і змінюються вимоги, що ставляться до неї, зокрема, підвищуються вимоги до якості такої звітності, що визначаються правдивістю, змістовністю та оперативністю даних.

Розглядати фінансову звітність слід не тільки з точки зору формування показників та їх використання, але й з урахуванням того, який вона здійснює вплив на управління, яке її місце в загальній структурі всіх видів звітності (податкової, управлінської, статистичної), хто користується її інформацією та яким чином вона подається зовнішнім користувачам.

Слід відмітити, що якісна фінансова звітність підвищує впевненість контрагентів суб'єкта господарювання, позиціонує його як надійного партнера та може впливати зі свого боку на форму та зміст потенційних взаємовідносин з постачальниками, покупцями тощо. За своїми призначеннями мусить сприяти формуванню адекватного ринково-господарського механізму, та виконувати функцію важеля взаємодії суб'єкта підприємництва з ринками для того, щоб він став більш ефективним джерелом фінансових активів суб'єкта господарювання.

Вважаємо, що трактування фінансової звітності в системі інформаційного забезпечення варто як сукупність інформаційного ресурсу, що описують господарську діяльність суб'єкта підприємництва за допомогою принципів та методів, що збігаються з якісно-інформаційними характеристиками та принципами формування інформації у звітності для аналітичних обробок, а також є релевантними для прийняття своєчасних рішень зовнішніми користувачами інформації.

Зауважимо, що фінансове звітування як джерела інформації не втрачає своє значення, отже перетворюється, вдосконалюється по мірі свого розвитку у суспільстві чи економіці. Фінансова звітність гармонійно синтезується з основними функціями менеджменту, зокрема плануванням, мотивацією, організацією, контролем. Під час планування інформація з фінансової звітності застосовується для обґрунтування завдань та напрямів діяльності, моделювання планових та формування базових показників роботи підприємства.

На стадії організації роботи така звітність здійснює опосередкований вплив на збір первинних даних, процедури й методи їх обробки у системі фінансового обліку. При цьому здійснюється деталізація завдань, визначаються інформаційні вимоги щодо діяльності суб'єкта господарювання.

Окрім того, фінансова звітність є засобом стимулювання до напрямів управління підприємством. Вона дозволяє провести оцінку, моніторинг,

контроль, аналіз досягнутих результатів суб'єкта підприємництва та скоригувати управлінські рішення. Таким чином, повинна бути сформована відповідна система звітності, яка пов'язує його із зовнішнім середовищем.

Окремі види звітності, зокрема управлінської, залежать від виду галузі економіки, розмірів та специфіку господарської та виробничої діяльності. Але визначальне місце серед усієї звітності підприємства завжди належить фінансовій, що зумовлено її спрямованістю на задоволення потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Згідно НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” фінансова звітність це - бухгалтерська звітність, що має у собі інформацію про господарський стан суб'єкта господарювання наслідки його діяльності та рух грошей суб'єкта за певний період часу[48].

Звичайно до формування фінансової звітності висуваються певні вимоги. Так, вона повинна базуватись на таких принципах: автономності суб'єкта господарювання, обачності, послідовності, періодичності, безперервності діяльності, повного висвітлення, превалювання сутності над формою, нарахування та відповідності доходів і витрат, історичної собівартості та єдиного грошового вимірника.

Як стверджує С.О.Левицька[39], інформація про господарську діяльність суб'єкта господарювання цікава багатьом – засновнику (учаснику) суб'єкта підприємництва, його персоналу, представникам контролюючих органів, і, врешті, населенню регіону, де господарює суб'єкт. Господарюючим суб'єктам важливо проаналізувати систему показників фінансової звітності на предмет достовірності.

У сучасній бухгалтерській практиці визначення вимог до фінансової звітності та регулювання її форм здійснюється виписані нормами НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, а також “Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності”, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. Наповненість форм фінансової звітності слугують тією інформацією, яка і за кількісним

складом, і за якісним наповненням дозволяє приймати ефективні управлінські рішення, визначати стратегію розвитку і управління підприємством. До лютого 2013 р. у Балансі для відображення інформації про зобов'язання було виділено чотири розділи:

- Розділ II. “Забезпечення наступних витрат і платежів”;
- Розділ III. “Довготермінові зобов'язання”;
- Розділ IV.” Поточні зобов'язання”;
- Розділ V. “Доходи майбутніх періодів”.

З набранням чинності НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” зобов'язання представлені у Балансі (Звіті про фінансовий стан) у наступних трьох розділах:

- II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення;
- III. Поточні зобов'язання і забезпечення;
- IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Погоджуємось з думкою І.Я. Омецінської, що дискусійним є відображення в Балансі забезпечень наступних витрат і платежів[52].

Відповідно до раніше діючими П(С)БО 2 “Баланс” забезпечення наступних витрат і платежів відображали у однойменному II розділі. З вступанням в дію НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” забезпечення більше не існують як окрема категорія зобов'язань, а в П(С)БО 11 “Зобов'язання” їх почали виокремлювати на дві різних групи: одна включається до складу поточних зобов'язань, або поточних забезпечень, а інша – до складу довгострокових зобов'язань, або довгострокових зобов'язань.

Одночасно у діючому Балансі або Звіті про фінансовий стан забезпечення винесені за рамки відповідних розділів II та III, отже за межами довгострокового та поточного зобов'язання.

Порядок відображення зобов'язань у фінансовій звітності наведено на рис 2.1.

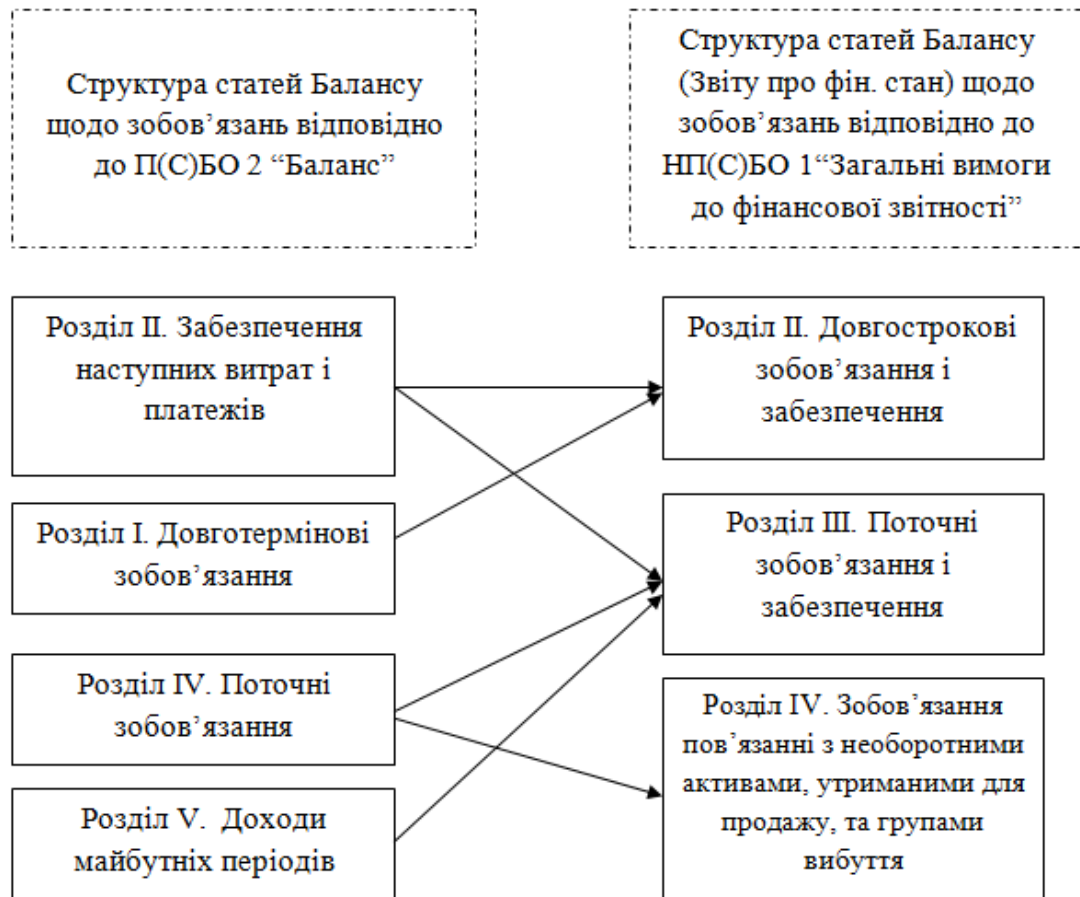


Рис. 2.2. Порядок відображення зобов'язань у фінансовій звітності[52]

План рахунків та Інструкція про його застосування забезпечення відображаються в одному класі з власним капіталом, тобто у четвертому класі під назвою "Власний капітал та забезпечення зобов'язань", визнаючи їх одинокий характер. З одного трактування, у забезпечень є характеристики зобов'язань, тобто мають визначений час погашення, вони також утворились внаслідок подій що вже відбулись, їх погашення є затратним процесом, і головна умова їх визнання, це зменшення активів за рахунок їх погашення, однак є місце і економічним вигодам від даної операції. У іншого трактування, є думка що забезпечення створюють за рахунок власних активів та на дату складання балансу немає ідентифікації суб'єкта заборгованості, оскільки вона є схожою з власними активами.

І.Я. Омецінська, стверджує що забезпечення потрібно відносити до у перший розділ пасиву Балансу або Звіту про фінансовий стан, а саме у статтю “Власний та прирівняний до нього капітал”, адже, ці суми є акумульованими власними коштами суб’єкта господарювання, дати виплати таких сум може і не настати. [52]

На нашу думку, оскільки в П(С)БО 11 забезпечення не виокремлено окремим видом зобов’язань, а віднесено до складу поточних або довгострокових, то назву розділу III Балансу (Звіту про фінансовий стан) “Поточні зобов’язання і забезпечення” варто змінити на “Поточні зобов’язання”.

З прийняттям НП(С)БО 1 у балансі з’явився новий розділ IV “Зобов’язання, що пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття”. Що призвело до прийняття П(С)БО 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність”.

А також, у Інструкцію про застосування Плану рахунків внесено низку нових субрахунків: 286 “Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу”; 680 “Розрахунки, пов’язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу”. Розділ IV пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) вноситься на підставі кредитових залишків сум за інформацією про розрахунки, пов’язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу.

Підсумувавши, визначаємо що заборгованість, за своєю суттю містить поточну класифікацію, отже, не виникає необхідності для відображення таких сум в окремому розділі звітності. Так, як зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття слід відображати у іншій статті балансу III розділу “Поточні зобов’язання і забезпечення”.

В свою чергу, Т.І. Тесленко вважає, що необхідно змінити структуру пасиву балансу, розмістивши в ньому статті в порядку зростання строків

погашення, що зумовлено наданням пріоритету кредиторам над власниками під час задоволення вимог щодо зобов'язань суб'єкта господарювання[68].

Таким чином, різне бачення у відображенні у фінансовій звітності щодо окремих статей та розділів і стало початком внесення змін до НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”.

Для ефективного управління господарською діяльністю суб'єкта господарювання потрібно застосувати удосконалені прийоми та методи керування, а також усучаснені комп'ютерні засоби побудови різної інформаційної системи. Але також, важливими показниками є застосування автоматизованих систем для внутрішнього контролю та аналізу діяльності суб'єкта господарювання.

У разі задоволення запитів активного користувача інформації на рахунок суми поточних зобов'язань варто додати аналітичні рахунки та субрахунки до них у перелік використовуваних рахунків а також визначивши кореспонденцію до них активно впроваджувати у діяльності суб'єкта господарювання. Застосування автоматизованої обробки облікових даних в частині поточних зобов'язань має забезпечити:

- оперативніше формування та обробку вхідної інформації на рахунок таких сум зобов'язань;
- зменшити технічні помилки та обсяги залучення людської праці; можливість забезпечення внутрішнього контролю сум зобов'язань;
- підвищення ефективності роботи бухгалтерського відділу;
- вдосконалити процес ведення обліку;
- автоматизованіше формувати показники звітності.

На нашу думку, сучасний комп'ютеризований процес обліку та контролю, що сформувався за рахунок все нових та нових засобів комп'ютерних технологій, повністю забезпечує: повноцінно та оперативно задовольняє запити на інформацію її користувачів; виконання контрольних і перевіряючих завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні збої; отримання комп'ютерного управлінського рішення на рахунок

необхідності змін у всі напрямки власних активів; спланування фінансових показників суб'єктів господарювання.

Висновки до II розділу

1. Для відображення інформації щодо короткострокових кредитів та позик у Плані рахунків бухгалтерського обліку призначено рахунок 60, що має назву “Короткострокова позика”. Не звертаючи увагу на найменування даного рахунка, субрахунків для обліку кредитів згідно нього у Інструкції про застосування Плану рахунків не наведено. Отже, на нашу думку доцільно відкоригувати вище вказану Інструкцію, в розділі рахунка 60, а точніше доповнити субрахунки про інформацію обліку позик, одержаних від інших суб'єктів, під номером 607 “Короткострокова інша позика у національній валюті” та 608 “Короткострокова інша позика у іноземній валюті”; а для відображення такого виду кредиту, як овердрафт внести субрахунок 609 “Розрахунки за овердрафтом”.

2. Головною ознакою відображення в бухобліку сум кредиторської заборгованості за розрахунками з контрагентам є те, що підписання правочинів на поставку або договір підряду призводить до утворення нових юридичних зобов'язань, але зовсім не має відображення у витратах суб'єкта господарювання. Такі суми будуть відображені у витрати лише після того, як суб'єкти господарювання виконають умови укладених угод і візьмуть на себе зобов'язання що будуть відноситись до критеріїв їх визнання згідно з П(С)БО 11 “Зобов'язання”. Для врегулювання питання відповідності нормам чинного законодавства, в тому числі облікових норм юридичні зобов'язання перед контрагентами варто відносити до позабалансових рахунків, та відображати у примітках до звітності. В наслідок реалізації домовленостей згідно укладених договорів, юридичні зобов'язання мають характер реальних та мають місце у відображенні їх у бухгалтерському обліку. Дане

відображення заборгованості значно покращує отриманню обґрунтованої і актуальної інформації про борги суб'єкта підприємництва.

3. Взявши до уваги те, що актуальні методи обліку податкових сплат на бухгалтерських рахунках є досить відкритим питанням, варто зазначити що було б легше обліковувати дані суми лише за один рахунком 64. Також, значно не відповідає назва рахунку суми податкового кредиту (644) та податкових зобов'язань (643) своїм економічним значенням. Отже, підсумовуюче вищезазначене ми пропонуємо для відображення розрахунків з податку на додану вартість аналітичний рахунок 67, виходячи з складністю обрахунку сум податного зобов'язання та кредиту, і за підсумками по періодах перенесення сум на рахунок 68. Також, у рахунок 64 варто відкрити додаткові аналітичні субрахунки: 641 “Розрахунки за загальнодержавними податками та зборами”, 642 “Розрахунки за місцевими зборами”, 643 “Розрахунки за місцевими податками”.

4. Суми поточних зобов'язань втілені та розкриті в балансі досить наглядно. Новизною даної форми звітності є творення окремого 1621 під назвою, “Заборгованості перед бюджетом з податку на прибуток”. Одночасно з цим на нашу думку, стаття “Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами” має відображатись як одна з основних статей, а не такою що вписуються у розділ. Також, суми забезпечень не відображено окремим видом зобов'язань, а під'єднано до зобов'язань суб'єкта господарювання. Пропонуємо, відображати даний вид заборгованості не з іншим рядком, оскільки вона містить поточний характер.

РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Організація і методика аудиту поточних зобов'язань

Аудит поточних зобов'язань є перевіркою облікових даних і показників фінансової звітності суб'єкта підприємництва для визначення їх достовірності та встановлення відповідності чинному законодавству.

Важлива роль аудиту відводиться у системі, як зовнішнього, так і внутрішнього контролю. Зважаючи на це відзначимо, що поняття аудиторської діяльності включає у себе поняття, як проведення аудиторських перевірок, одночасно, включає та надання інших аудиторських послуг, через них виокремимо, спеціальні експертизи, надання усних та письмових консультацій спеціалістів фінансово-аудиторської сфери, складання різних видів звітів, нарахування для проведення оподаткування, також узагальнюючі послуги – різного роду аналізи напрямків господарської діяльності чи інших складових, за якими звертаються суб'єкти господарювання до аудиторських компаній.

Для забезпечення відповідної інформації про поточні зобов'язання доцільним є проведення зовнішнього аудиту. Зважаючи на це відмітимо, що згідно із Законом України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність”, аудиторська перевірка фінансового стану – специфічний вид діяльності у сфері аудиторських послуг, який включає в себе здійснення перевірки інформації бухгалтерського обліку та звітності, поряд із перевіркою статей фінансової та консолідованої звітності суб'єктів господарювання, ціллю якої визначено здійснення незалежного заключення експерта-аудитора на предмет відповідності показників, які перевіряються, вимогам чинного законодавства та вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [57].

До одних з головних етапів аудиту поточних зобов'язань варто віднести: підготовчий, планування, одержання аудиторських доказів, формування незалежного висновку аудитором. На підготовчому, тобто першому етапі обговорюються та плануються умови проведення аудиту щодо об'єкта перевірки та підписується угода на послуги. У даній угоді мають прописатись всі значущі аспекти щодо аудиту. Етап планування виконується з метою зауваження на певні ділянки аудиту, оперативного пошуку та рішення існуючих проблем а також для якісної реалізації аудиту.

В ході планування аудиту варто виконувати такі принципи, як: комплексність, тобто забезпечення зв'язків між усіма процесами перевірки; безперервність, тобто забезпечення зв'язків між стратегічною та тактичною ланкою планування перевірки; оптимальність, тобто підбір пару варіантів ходу проведення аудиторських контрольних питань.

Процедура оцінювання ризику це перевірка, тобто: запит, зовнішнє підтвердження, сканування, звірка; обстеження, погодження, спостереження, інвентаризація, диференціація, обговорення, огляд, інспектування, дослідження, підрахунок та повторне обчислення.

Предмет аудиту це господарській процес та операції, що є пов'язаними з виникненнями та погашеннями певних видів заборгованостей, а також зв'язки, що виникли при цій операції. Ефективне планування аудиторської перевірки поточних зобов'язань дозволяє розв'язати наступні запити:

- ознайомитись з процесом та обліковою системою замовника;
- визначити оцінку ризиків, пов'язаних з системою обліку та внутрішнього контролю;
- обрати стратегію перевірки з врахуванням величини розрахованого ризику;
- координація аудиту з метою його реалізації на більш вищих рівнях та складання висновків у швидкі терміни;
- розрахувати необхідний матеріально-технічний склад замовника для проведення аудиту.

Також, головні складові планування перевірки включають в себе: обсяг роботи, кількість потрібних для реалізації аудиту персоналу; кількість сторонніх залучених експертів та спеціалістів; період аудиту; ціна та інше. Варто також вказати, що процес планування перевірки проходить впродовж всього аудиту, і як наслідок у план може вноситися зміна та необхідні коригування.

Практика аудиторських перевірок свідчить про те, що здійснення аудиторської контролюючої функції на рахунок поточного зобов'язання є однією з найактуальнішою ланкою перевірки, оскільки саме у даному розділі фінансової звітності вноситься багато ручних корективів на рахунок спотворення інформації про їх суми. А також, усі користувачі замовника мають бути переконані у правильності відображення таких сум у звітах, для того щоб достовірно приймати рішення.

Проведені дослідження з аудиторської перевірки суми поточного зобов'язання доводять, що є різноманітні трактування мети перевірки зобов'язання в загальному. Так як, мета перевірки поточних зобов'язань це збільшення довіри користувача, перевірка та впевненості у достовірності даних нарахунков повноти, реальності, правильності, законності відображення у звітах сум поточних зобов'язань.

Аудиторська перевірка сум поточних зобов'язань передбачає в отриманні інформації щодо, дотриманням методологічних засад формування в обліку даних про суми поточної заборгованості суб'єкта-замовника перед його контрагентами, та впевненості у правдивості відображеної інформації про такі суми в звітах. У складі основних виокремлених завдань аудиторської перевірки сум поточних зобов'язань розглянемо ще такі питання:

- 1) з'ясування, які суми поточних зобов'язань належать суб'єкту підприємству;
- 2) встановлення, чи усі операції віднесені до відповідних звітних періодів;

3) встановлення правильності оцінки поточних зобов'язань та перевірити, чи усе відображено належним чином;

4) встановлення достовірності внесення інформації з первинних документів у реєстри обліку, звітність;

У Додатках Д1 та Д2 приведено Програму аудиту поточних зобов'язань та Тести внутрішнього контролю. Організаційно-структурна модель аудиту поточних зобов'язань наведена на рис. 3.1.



Рис. 3.1. Організаційно-структурна модель аудиту поточних зобов'язань

Основними аудиторськими свідченнями на рахунок питання поточних зобов'язань є:

1. Первинна документація, до якої входять: угоди на кредитування, поставки товарів, робіт чи послуг, копії платіжних доручень, копії накладних, касові документи, акти прийому передачі послуг чи робіт та інше.

2. Інформація на рахунках 60-68, на рахунок всіх сум за короткостроковими позиками, поточною заборгованістю, за короткостроковими векселями виданими, за розрахунками з постачальниками та підрядниками, за розрахунками за податками та платежами, за розрахунками за страхуванням, за виплатами працівникам, з учасниками та за розрахунками за іншими операціями, у аналізі субрахунків та аналітичних рахунків;

3. Фінансові звіти.

4. Накази про облікову політику, внутрішні управлінські звіти, інформація про інвентаризації, виговки попередніх аудиторів, аналітичне аналіз операцій на суб'єкті господарювання та інше.

Для реалізації головної мети аудиторської перевірки сум поточних зобов'язань аудитор має отримати достатню кількість аудиторських доказів. Аудиторський доказ має бути достатнім для формування обґрунтованого висновку, що відображає незалежну думку експерта. Обсяг таких доказів, що потрібні для аудиторської оцінки, законодавчо не регульований.

Людина що проводить аудит, трактуючи свою професійну домку, має самостійно прийняти рішення нарахунок потрібних обсягів даних, що буде потрібна для викладення тексту висновку щодо достовірних фінансових показників суб'єкта підприємництва. Доказ збирається на рахунок кожних тверджень, часто є ситуації коли одні докази можуть підтвердити двоє або більше тверджень. Аудиторські докази класифікуються за наступними складовими: в залежності від правила надання інформації, передбаченими чинними законодавчими актами (тобто непрямі та прямі); в залежності від джерел їх одержання (тобто змішані, зовнішні та внутрішні); в залежності

від рівня надійності (тобто недостовірні та достовірні); в залежності від форм (усні та письмові); в залежності від рівня переконливості (переконливі та релевантні)[72].

Проаналізувавши надійність аудиторських доказів аудиторі слід використовувати такі положення:

- 1) отримані докази з зовнішнього джерела, є більш надійними, ніж ті докази, що одержані з внутрішнього джерела;
- 2) отриманий доказ з внутрішнього джерела, є надійним в разі ефективної системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- 3) отриманий доказ тільки ним є більш надійним ніж ті, що надавались самим замовником;
- 4) доказ у формах первинної документації та письмових запитів, є більш надійними за, представлені запити в усних формах. В результаті одержання з різноманітних джерел суперечливі докази, аудитор повинен здійснити інші процедури, що з'ясуєть реальний стан операції. Якщо є серйозні сумніви на рахунок певних доказів, аудитор має право вимагати обґрунтування такої ситуації та в короткі терміни усунути її.

Щоб розв'язати поставлені завдання, аудитор розпочинає проводити аудит з аналізу розрахунків з контрагентами, тільки потім розпочинає перевірку розрахунків із бюджетом, органами соціального страхування та іншими кредиторами. Під кінець аудитор досліджує усі кредитні операції які відбулись.

Аудит операцій із контрагентами проводиться по наступних етапах:

- визначається переважний порядок розрахунків з контрагентами. Тобто аудитор отримує список з контрагентами з вказаними сумами заборгованостей перед ними на кінець періоду, потім робить вибірккову перевірку найбільш сум, вивчає договори та первинну документацію до них;
- перевіряється попередні інвентаризації кредиторських сум. Аудитор знайомиться та проводить аналіз матеріалів що були перевірені. У разі відсутності таких даних аудитор має право попросити у замовників

проведення даної операції; це надасть змогу аудитору проаналізувати актуальний стан сум кредиторських заборгованостей.

– оцінити правильність відображення в обліку вартості актуальних зобов'язань. При цьому звертаючи свою увагу на достовірність відображення в обліку позичених актів, перевіряє справжність укладених угод, встановлює достовірність складання фінансової звітності, що також відображає інформацію про розрахунки з постачальниками та підрядниками. Також, аудитор аналізує інформацію на облікових регістрах, звіряє достовірність залишків на субрахунках рахунку 63 та відображеною таких сум у Головній книзі. Якщо є багато даних проводиться вибіркова перевірка інформації:

– аудитор має провести перевірку способом звірки рахунків та прикріпленими до них прихідних документів, також має перевірити дані складського та бухгалтерського обліку. На цьому етапі проводиться зовнішня зустрічна перевірка, що дає можливість проявити моменти зловживання;

– визначити чи правильно списано недостачу, втрати від псування товарно-матеріальних цінностей за винними особами;

– визначити чи є розрахунки по невідфактурованих або сплачених поставках;

– перевірити діючі форми розрахунків з контрагентами. При цьому варто звернути увагу на дотриманням законодавчих актів та форм;

– перевірити чи правильно відображено у статтях звітності відповідні залишки заборгованості. Тому аудит проводиться за інформацією аналітичного обліку згідно рахунку, що призначений для узагальнення даних на певний звітний період, що співставляються, з залишками до відповідних звітних статтях. Надалі аудитору необхідно звірити кожен вид розрахунку. Якщо є місце заборгованості контрагентів аудитору необхідно розшифрувати період утворення таких виникнень та причини їх утворення (особливо звернути увагу на заборгованість з закінченими термінами позовної давності). Аудитору необхідно ідентифікувати причину таких

заборгованостей, та встановити чи були вжиті відповідні міри щодо її закриття в обліку.

Результати зустрічної перевірки заборгованості перед постачальниками та підрядниками наведені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

**Результати зустрічної перевірки заборгованості перед
постачальниками та підрядниками, 2021 р.**

Кредитор	Сума кредиторської заборгованості, грн.	Дата виникнення заборгованості	Підстава виникнення заборгованості	Згідно акту звірки від кредитора		Відхилення
				сума, грн	дата	
Будтех-Долина, ТОВ	4 500	18.09.2020 р.	неспівпадіння в часі виконання сторонами зустрічних зобов'язань	4500	18.09.20	-
Західна покрівельна компанія, ТОВ	40 000	25.06.2020 р.	неспівпадіння в часі виконання сторонами зустрічних зобов'язань	40000	25.06.20	-

Зазвичай аудиторську перевірку розпочинають з аналізування результату проведених інвентаризації поточних зобов'язань за певні звітні періоди на найбільш близький період розпочатої перевірки. Інформацію з інвентаризацій варто перевірити з вартостями відображеними в Головній книзі та фінансових звітах за рахунком 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядниками". До даній перевірки підпадають залишки кредиторських сум на початок аналізуючого періоду, відображені в первинній документації, з залишками в попередніх звітних періодах, та встановлення реальності кредиторської заборгованості.

Проаналізувавши матеріали проведених інвентаризацій розрахунків аудитор може чітко розібратись у сумнівних розрахунках, перевіряє обґрунтованість утворення резерву сумнівних боргів та правильності їх

списання у обліку. Для вдосконалення перевірки первинного документу, для здійснення розрахункових операцій, варто зробити зустрічну звірку різноманітних документів по даному суб'єкту господарювання та провести письмову заяву у відповідні суб'єкти підприємництва на рахунок стану залишків таких заборгованостей. Також, важливо ретельно підбирати рахунки, що коригувались способом сторно та записи щодо перераховуються сумами з одного рахунку на інший, а також, місце складання бухгалтерських проводок на підставі бухгалтерських довідок.

Усі суми кредиторської заборгованості на різних рахунках розглядають з точки зору виникнення боргів, причин та давності створення таких зобов'язань та реальність їх отримання. Заборгованість, яка є несплаченою у певний термін, – це заборгованість із терміном оплати, що вже був, та така що вже має бути закрита. Отже, варто вияснити причину їх непогашення у певні терміни.

Основними цілями аудиторської перевірки розрахунків на рахунок оплати праці визначено:

- проведення перевірки дотримання штатного розпису у суб'єкта підприємництва;
- вивчення організації та нормування оплати праці, аналіз робочого часу працюючих;
- проведення оцінки систем оплати праці та їх відповідність даним умовам працюючого персоналу;
- проведенням перевірки достовірності та вчасності проведення розрахунків з працюючими та перевірка доцільності реалізації грошей, виділених на заробітну плату;
- проведення перевірки на рахунок точності розрахунків щодо відрахування та нарахування на заробітну плату до державних цільових фондів.

Перелік джерел даних під час проведення аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці є:

- розпорядження та накази про прийняття на роботу персоналу його звільнення та переведення, накази про надання відпусток, контракти та трудові угоди, особові картки працюючих та супровідні документи до них;
- документи з обліку виробітку готової продукції, здачі її на склад, наряди, рапорти, табеля обліку використаного на роботу часу;
- документація, що дає право на одержання додаткових нарахувань, премії, отримання різних видів допомог, субсидій та компенсацій;
- розрахунково-платіжні відомості;
- реєстри аналітичного та синтетичного обліку нарахування зарплати;
- звіти суб'єкта підприємництва щодо заробітної плати та відрахувань до державних цільових фондів.

В ході проведення аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками потрібно також визначити чи існують договори купівлі-продажу товару, звірити потребу у таких товарах та дотримання прописаних у договорі пунктів. Для того щоб впевненості у правильності відображення даних товарів в бухгалтерському обліку, варто порівняти інформацію щодо їх кількості та вартості придбання за платіжною документацією з поданою інформацією у документах що відображають їх надходження (рахунки на оплату та отриманими накладними) також варто звірити показники аналітичного обліку, книг, картками складського обліку та з звітами переміщення товарів.

Варто також впевненості у достовірності встановлених цін, знижок та тарифів на товари, роботи чи послуги. Такі показники звіряються з співсталенням сум, прописаних у виставлених рахунках контрагентів, з сумами, прописаними у договорі на таку поставку.

Економічне трактування банківського та кредитного тлумачення визначається як фінансові відносини, які виникли за різними ланками економіки між суб'єктами підприємництва, банківськими установами, бюджетами, фізичними-особами підприємцями, працюючими та власниками.

Від своєчасності та якості розрахунків багато наряду визначається успіх у процесі здійснення всієї діяльності будь-яких суб'єктів господарювання, організацій чи установ.

Завданнями аудиторських перевірок банківських та кредитних операцій є звірка та достовірність дотримання законодавства у сфері регулювання кредитно-розрахункових операцій, що є забезпеченням сталого функціонування суб'єкта у ринкових відносинах; своєчасність погашення заборгованостей перед бюджетами, перерахуванні сум кредиторам та стягнення відповідних сум з дебіторів; дотримання пунктів угод з різноманітними контрагентами; звіряння фактів зменшення боргу суб'єктом підприємництва або не оплачених їх сум; стану обліку розрахунків, вірогідності облікової та звітної інформації щодо наявності змін вартості дебіторської і кредиторської заборгованості.

Джерела інформації щодо аудиторських перевірок банківсько-розрахункових та кредитних операцій є: платіжна та кредитна документація; виписки з банку розрахункових рахунків суб'єкта господарювання; журнали-ордери 1 та 2 з обліку грошових коштів і грошової документації, довгострокові та короткострокові позики; відомості 1.2 та 1.3 за дебетом рахунків 31 "Рахунки в банках" та 33 "Інші кошти"; Головна книга; фінансова звітність.

Розрахункові операції, за правилом, проводяться безготівковим шляхом, тобто перерахування грошових активів на рахунок, що відкривається суб'єктом в установі банку.

Найперший етап аудиторської перевірки операцій за іншими рахунками є звірка правильності залишків сум на кінець певного періоду, відповідно:

- а) виписок з банку по розрахункових рахунках суб'єкта-замовника;
- б) реєстрів бухгалтерського обліку, тобто Головна книга, журнал-ордер № 1.

Наступним кроком, за певні звітні періоди аудиторі необхідно перевірити присутність всіх виписок з банківських установ по кожному відкритому рахунку суб'єкта господарювання та визначити відповідність інформації відображеної в у даних бухгалтерського обліку (журналу-ордеру № 1). Під час цього аудиторі необхідно впевнитись, що він отримав всі виписки за періодами часу, та встановити чи вірно занесені усі залишки грошових коштів з попередньої виписки до наступної. У перевіряю чому суб'єкті господарювання були усі запиту вальні банківські виписки. Про усі виявлені під час аудиторської перевірки зловживання суб'єкт підприємництва у письмовій формі повідомляє установу банку. Кожну з виявлених розбіжностей аудитор ретельно звіряє та аналізує щоб переконатись у тому, що не було при цьому зловживань з боку працівників бухгалтерської служби суб'єкта господарювання.

Аудитору, також потрібно переконатись у тому що інформація у банківських виписках відповідає відповідним платіжним дорученням та документам на прихід. Також перевіряються усі реквізити до них. Особливу увагу, варто приділити правильності відображення сум по кредиту відповідних рахунків у кореспонденції з витратними рахунками.

Аудитору, також, варто звірити номери корінців грошового чеку з відповідними банківськими виписками, зважаючи на те, що номер чеку має відповідати номеру у банківській виписці. Операції у яких є сумнів, щодо їх правильності варто застосувати зустрічну перевірку, тобто запросити у банку додаткові документи.

Під час першого етапу аудиту розрахунків з оплати праці варто проаналізувати чи є усі потрібні накази на працівників суб'єкта господарювання, що є у штаті. До основних методів перевірки платіжних відомостей є:

- арифметична перевірка суми у кожних колонках та рядках розрахункову платіжних відомостей а також порівняння їх з підсумками;

- ретельне вивчення платіжних систем суб'єкта та розпізнавання навмисних виправлень та підчисток;
- звірка сума отриманих з платіжних доручень та відомостей на виплату заробітної плати за нарахуваннями.

Щодо аудиторської перевірки операцій з розрахунками підзвітних осіб варто проводити способом суцільного методу. Аналіз доцільності отримання авансів підзвітних коштів відповідно до вимог чинного законодавства. Також доцільно перевірити список підзвітних осіб що отримували аванси відповідно до наказів по суб'єкту що перевіряється.

Аналізуючи рухи по рахунку аудитору варто звернути увагу на характеристику таких сум а саме:

- чи дані витрати пов'язані з господарської діяльності суб'єкта господарювання;
- чи витрати соціального та невиробничого призначення одразу списуються за рахунок власних активів суб'єкта;
- чи витрати пов'язані з капітальним характером та ті що зв'язані з купівлею товарно-матеріальних цінностей відображені у собівартості продукції, робіт чи послуг;

При аудиторській перевірці з підзвітними особами за відрядженнями варто переконатися у доцільності даного відрядження та обґрунтувати його витрати. Аудитору слід перевірити та співставити реквізити у платіжних документах що подані до банку для оплати, Наприклад таких як вірне найменування номер розрахункового рахунку ідентифікаційний код суб'єкта отримувача дата та призначення оплати.

Після здійснення звірок слід перевірити правильність суму залишків на відповідних рахунках бухгалтерського обліку з отриманими даними. Також, варто приділити увагу аналізу реальності тих чи інших операцій у суб'єкта господарювання. В процесі перевірки суті таких розрахункових операцій аудитору варто визначити: Чи є у суб'єкта господарювання перераховані аванси та платежі за рахунками без товару, також у чи є платівки, що не

належать до господарської діяльності Суб'єкта господарювання що перевіряється; чи в обліку правильно та законно використовується чекові книжки; чи є доцільним використання даної форми грошових розрахунків та чи вона сприяє руху прискоренню грошових коштів суб'єкта.

Особливої уваги варто приділити перевірці доцільності та достовірності відображення заборгованостей за нестачами та претензіями. Аудит інформації за рахунками претензій дає можливість впевнитись у відсутності випадків відмови або задоволення, до відповідних претензій, а також невідповідності якісної продукції, ціни або тарифів. Та виявлення наявних арифметичних помилок, недочетів, штрафних санкцій, що необхідно накласти на відповідних контрагентів.

Згідно програми аудиту, також варто звернути увагу на розрахунки з працівниками та матеріально-відповідальними особами на рахунок нестач, розкрадання коштів, майна або інших втрат. У процесі аудиторської перевірки заборгованостей з розрахунками за податками та платежами дану інформацію звіряють з даними у обліку та бухгалтерської звітності, що була подана у відповідні органи.

Особлива увага приділяється достовірності нарахування та повноти перерахування даних платежів. У журналі ордері номер 2 варто ретельно вивчити чи дотримано порядковості нарахування обов'язкових платежів та своєчасної виплати заробітної плати. У разі виявлення помилок, аудитору варто вказати на них та виправити шляхом віднесення їх до бюджету, із накладанням штрафів, у разі переоплат застосувати у майбутні періоди або повернути.

Під час аудиторської перевірки кредитів варто проаналізувати доцільність отримання таких, а також своєчасність їх повернення. При цьому аналізується журнал-ордер № 2, у розрізі короткострокових та довгострокових позик, уточнюються умови виконання таких кредитних угод, доцільність нарахування відсоткових

У період здійснення аудиторської перевірки щодо дотримання штатних дисциплін суб'єкта господарювання, варто проаналізувати чи є у штаті суб'єкта працівники, що працюють за сумісництвом, а також понадштатні одиниці за рахунок фонду оплати праці виробничих працівників.

Аудит розрахунків з оплати праці розпочинається з аналізу показників поточних та річних звітів з інформацією аналітичних та синтетичних рахунків по заробітній платі. Сальдо у Головній книзі по рахунку з виплатою заробітної плати має співпадати з інформацією поданою у бухгалтерських звітах а обороти за ним — даним у журналі-ордері № 5.

Аудитору варто перевірити підставу для певних нарахувань працівникам тобто премії доплати або надбавки та одноразових заохочень. У практиці часто такі нарахування є перевищенні за рахунок основної заробітної плати певних працівників, в другому випадку аудитору варто аналізувати, перш за все, перелік таких надбавок та доплат у співвідношенні з тарифними ставками та посадовими окладами таких осіб.

Обов'язковим є перевірка колективного договору суб'єкта господарювання у якому сама і зазначаються надбавки та доплати які може використовувати суб'єкт. Тут також доцільно перевірити відповідно оформленні накази та розпорядження керівників щодо нарахування таких додаткових сум.

У зв'язку з контролем правильності відображення заробітної плати що передбачено законодавством, аудитору варто дослідити порядок розрахунку середнього заробітку, що має відповідати норму законодавчо встановленим середнім величинам.

У періоді перевірки правильності нарахування та відображення заробітної плати аудитору, також варто приділити увагу законності та правильності утримань із заробітної плати (Додаток Ж). Варто пам'ятати що законодавчо встановлені правила змінюються постійно, а отже потрібно чітко відображати та аналізувати їх зміни. Як наслідок варто визначати

термін дії кожних законодавчих та нормативних документів та враховувати їх під час аудиту розрахунків заробітної плати.

Одним із важливих етапів аудиторської перевірки є аналіз правильності розрахункових та платіжних відомостей на виплату. Зазвичай така документація перевіряється у наступному порядку:

- перевірка відповідності розрахункових документів до платіжних;
- перевірка наявності таких важливих реквізитів у документах як підпис та печатка керівника суб'єкта та підписи одержувачів;
- перевірка правильності депонування залишкових сум.

Аудиторська практика свідчить, що є випадки зловживання, які допускаються у документації. Найперше це визначення переліку фізичних осіб, що не є працівниками суб'єкта та, є сторонніми особами. Аналізуючи питання розкрадання грошей, внесенням у платіжні документи сторонніх осіб, аудитору варто з'ясувати наступні завдання:

- чи є на відображену особу наказ на прийом та особова карта;
- якщо дану особу не ідентифіковано, варто дати запит до бухгалтерії щодо нарахування цих сум;
- перевірити фактичне отримання грошових коштів виписаних на ім'я цієї особи що не є працівником даного суб'єкта.

Також варто ретельно перевірити правила внутрішнього трудового розпорядку що регулюють відносини з працівниками та суб'єктом підприємницької діяльності. Також аналізується законність його впровадження.

При аудиторській перевірці розрахунків з підзвітними особами за відрядженнями варто враховувати, що службовими визначається такі поїздки працівників суб'єкта господарювання, за відповідними наказами керівників. Такий аудит здійснюється методом співставлення інформації у авансових звітах та прикріплених видаткових документів до них, а також правильність обчислення добових сум.

За інформацією у посвідці про відрядження аудитор пересвідчується про достовірність розрахунку термінів такого відрядження, а також обчисленню розміру добових у встановлених нормах та понаднормові суми.

Витрати що відображаються у авансовому звіті на відрядження, такі, як витрати на транспорт, з місця відправлення та назад, повітряним, залізничним, водним або автомобільним. Також, відшкодовуються витрати на житло, що можливо достовірно визначити, тобто є документально підтверджуючими.

Під час аудиторської перевірки розрахунків за підзвітними особами, щодо закордонних відряджень слід знати, що вартість добових витрат диференційовані по державах та мають два види ставок:

- для працівників, що їдуть у відрядження закордон;
- для працівників інших держав організації та інших категорій працівників при короткотермінових відрядженнях, в межах країни, де знаходиться ця закордонна організація.
- Також аудитору варто звернути увагу на особливості оплати добових витрат при перебуванні у відрядженні підзвітних осіб. А саме при перетинанні державного кордону, добові сплачується за тими нормах, які встановлені для тієї країни, при перетині кордону на в'їзд сума добових виплачується у встановлених нормах.

Також при аудиторській перевірці розрахунків за підзвітними сумами, варто звернути увагу на відповідні накази та документи що підтверджують дані витрати, також слід пам'ятати що відшкодування витрат на житло, може бути відшкодовано, тільки при наявності відповідної документації.

Якщо було відрядження закордон, такі витрати перераховуються у гривнях за курсом Національного Банку на дату авансового звіту. Тут також варто перевірити усі установчі документи суб'єкта господарювання, проаналізувати його колективний договір та встановлені у ньому суми, щодо таких відряджень.

Слід знати що вартість добових витрат бувають 2 ставок:

- закордонні відрядження;
- відрядження по Україні.

Як правило у суб'єктів господарювання немає внутрішніх аудиторських служб, що могли би розробити комплекс методів що направлені на створення, постійного в підпорядкування та покращення системи внутрішнього аудиту з метою покращення забезпечення інформацію керівників про стан розрахунків по суб'єкта господарювання, для вірних прийнятих рішень.

На нашу думку створення служби внутрішнього аудиту значно покращить економічну ефективність від діяльності суб'єкта, така служба розробить способи відшкодування витрат на аудиторські перевірки та проаналізує фінансові можливості суб'єкта.

Систематизації отриманих результатів аудиторської перевірки у розрізі поточних зобов'язань формується на основі незалежної професійної думки аудитора шляхом складання відповідних аудиторських висновків.

3.2. Узагальнення результатів аудиту поточних зобов'язань

Форма результатів аудиту визначається на початку та проговорюється суб'єктом-замовником, залежно від його вимог та узгоджується з аудитором, що у свою чергу прописується в угоді про надання аудиторських послуг.

Згідно з МСА 700, аудиторський висновок містить такі дані: заголовок, реквізити замовника, вступної параграф, відповідальність управлінського персоналу за фінансові звіти, відповідальність аудитору, аудиторська думка, щодо вивченого питання, та інші обов'язки стосовно надання висновку а також головний реквізит - підпис аудитора.

Узагальнюючи результати проведеного аудиту, аудитор формує власне професійне бачення достовірності Усієї суттєвий інформації у бухгалтерському обліку, показників звітності суб'єкта господарювання про

поточні зобов'язання та їх відповідність законодавчим нормам та положенням стандартів бухгалтерського обліку.

Для застосування аналітичних процедур необхідна інформація форм фінансової звітності № 1 “Баланс” (Звіт про фінансові результати) та № 2 “Звіт про фінансові результати” (Звіт про сукупний дохід).

Важко не погодитися з думкою І. Я. Омецінської, що було-б кращим відобразити в балансі зобов'язання лише у двох розділах довгострокові зобов'язання та поточні.

Така класифікація була б чіткішою та глибше б відображала борги суб'єкта господарювання, виходячи з їх терміну погашення. Також дозволило краще здійснити фінансовий аналіз показників суб'єкта, що поліпшило би інформаційне забезпечення зобов'язань суб'єкта [52].

Під час проведення аудиту професіонал розмає розробити безліч робочої документації, що є фактичними матеріалами для формування незалежних аудиторських висновків. Також варто використати при складанні даного звіту розроблені під час перевірки зауваження та рекомендації, про ліквідацію певних відхилень, що були виявлені у робочій документації замовника. У аудиторському висновку або звіті відображається результат самого аудиту.

У МСВ 700 наведено головні правила щодо формування аудиторських висновків серед яких можна виокремити:

1. Звіт має мати вигляд письмового документу.
2. Має бути наявний заголовок де чітко окреслюється що це звіт незалежного аудитора.
3. Має бути вказаний замовник аудиту, або його представники.
4. Має містити вступний параграф, що формується з: назви суб'єкта замовника що замовив аудиторську перевірку, Відмітка про Перевірку фінансової звітності, посилання на стислий виклад основних положень облікової політики або інші дані, що були виявлені у процесі здійснення аудиту.

5. Має містити опис відповідальних людей за подану бухгалтерську звітність, а також внутрішній контроль.
6. Має бути визначено відповідальність аудитора на рахунок проведеної перевірки.
7. Має бути сформована аудиторська думка, щодо перевірки звітності та висловлення її.
8. Обов'язкові реквізити підпис аудитора чи аудиторської фірми та дата висновку. Юридична адреса Аудиторської фірми або аудитора виконавця.

У МСА 705 “Модифікації думки у звіті незалежного аудитора” зазначено, що аудитор має модифікувати думку в аудиторському висновку у разі, коли виходячи з отриманих аудиторських доказів, аудитор приходить до висновку, що фінансова звітність загалом містить суттєві викривлення, або – не має достатньої можливості отримати прийнятні аудиторські докази, щоб висловити думку, що фінансова звітність загалом не містить суттєвих викривлень.

Згідно з МСА 705 може мати місце три типи модифікованих висновків:

- умовно-позитивний;
- негативний;
- відмова від висловлення думки.

Аудитор висловлює умовно-позитивну думку, якщо:

- в результаті одержання достатніх аудиторських доказів приходить до висновку, що викривлення облікової інформації та статей фінансової звітності є суттєвими, але не всеохоплюючими, або
- не отримано достатніх аудиторських доказів для висловлення думки, проте аудитор доходить до висновку, що невиявлені викривлення можуть бути суттєвими, але не всеохоплюючими.

Аудитор має право на висловлення негативної думки у разі, коли він не отримав достатніх аудиторських доказів та приходить до висновку, що деякі,

або у сукупності викривлення є всеохоплюючі ми надсуттєвими для бухгалтерських звітів.

Відмовити від складання звітності аудитор теж має право, тоді коли він немає жодної можливості отримати певні аудиторські докази для достовірного відображення результатів перевірки та має думку що певний вплив на фінансові звіти є суттєвими та всеохоплюючими.

У такому випадку аудитор модифікує думку на рахунок фінансових звітів, а також має додатково прописати графу з описанням питання, що призвело до такої модифікації.

В разі виявлення суттєвих викривлень фінансової звітності, що стосується конкретних сум у ній, аудитору варто включити до параграфу з описанням основи для модифікації та якісних визначення фінансового впливу таких викривлень, крім випадків, коли це нереально зробити, про що теж варто зазначити.

Згідно з МСА 706, аудитор може звернути увагу суб'єкта замовника до статей фінансової звітності, що на його думку є основними для її трактування. У такому випадку аудитор додатково включає до аудиторського звіту пояснювальний пункт, але тільки за умови що є достатні аудиторські докази для того щоб довести що ці викривлення є суттєвими для фінансової звітності.

Умови що зобов'язують створити додаткову графу до звіту є:

- невпевненість у майбутніх судових процесах або дій регуляторних органів;
- дострокове використання нових стандартів П(С)БО або МСФЗ, Якщо він має значний вплив на показники фінансової звітності;
- надзвичайні події, що справляли або справляють вплив на фінансову діяльність та господарський стан суб'єкта підприємництва.

Дана пояснювальна графа, зазвичай, у аудиторському висновку розміщується після графи висловлення думки. У цій графії достовірно

відображають досліджуване питання та зазначають дані про відсутність модифікації думки, у зв'язку з вирішенням даного питання.

У випадках коли аудитор вважає за потрібне визначити питання, що не було розкрито у бухгалтерських звітах, але на його думку має більш суттєвий вплив на розуміння користувачами аудиторського звіту, він має право не відображати дану інформацію у графі “Інші питання”. Дана графа відображається після граfi “Встановлення думки” та “Пояснювальної граfi”.

Аудиторська перевірка сум поточних зобов'язань є одним з найважливіших ділянок аудиту, що має важливі функції на рахунок підтвердження правильності та неупередженості Поданих користувачам інформації щодо таких видів зобов'язань, допомагає їм у правильності та обґрунтованості рішень.

Як результат якісний аудиторський висновок забезпечує значне зменшення ризиків, що пов'язуються з прийняттям рішень. У зв'язку з цим зростає довіра до суб'єкта господарювання та полегшується залучення сторонніх активів та підтримка позитивного іміджу суб'єкта.

Висновки до III розділу

1. Аудиторська перевірка суму поточних зобов'язань являє собою звірку дотримання методологічних норм формування в бухгалтерському обліку даних про поточні зобов'язання суб'єкта господарювання перед іншими особами та правильність відображення даних про такі суми у фінансових звітах. Даний вид перевірки має забезпечувати аналіз: договорів на укладання таких операцій а саме повнота та реальність їх виникнення та погашення, правильності здійснення у первинні документації розрахунків; законність та своєчасність облікових реєстраційних даних поточних зобов'язань; залишок на синтетичних рахунках, субрахунках та аналітичних рахунках за видами таких зобов'язань, та правильність розрахунку

відображення в обліку даних забезпечить, обґрунтованість відображення даних про поточні зобов'язання за їх характеристиками у звітах; платоспроможність господарюючого суб'єкту.

2. На ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту” поточні зобов'язання станом на 01.01.2019 року склали 18,8 тис. грн., а станом на 01.01.2020 року – 59,7 тис. грн., що являє собою відповідно 30 % та 8,8 % усіх джерел формування активів. Можливість стабільно утримуватись на ринку досліджуваного суб'єкта підприємництва підносить його на належний рівень. Дана характеристика, як ліквідність у разі перевищує оптимальне значення, причому вони зростали протягом 2019 року Тому, показник коефіцієнту поточної ліквідності за даними на 01.01.2020 року був на рівні 5,4, однак даний показник збільшився за рік на 4,8 пункти. А розмір коефіцієнта швидкої ліквідності збільшився за 2019 рік з 1,2 до 2,6. Коефіцієнт абсолютної ліквідності станом на 01.01.2019 року склав 2,1. Такі значення показників ліквідності говорять про відсутність проблем у суб'єкта господарювання з здатністю утримувати самого себе. Всю свою кредиторську заборгованість досліджуваний суб'єкт господарювання зможе погасити за рахунок найбільш ліквідного активу – грошових засобів.

3. Розмір коефіцієнту оборотності сум кредиторської заборгованості у ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту” протягом 2019-2020 років зменшився з 82,3 до 34,8, що призвело до значного зменшення середніх сум кредиторської заборгованості на 15,4 тис. грн. та росту собівартості реалізації на 780 тис. грн. І як наслідок, значно зменшився період повернення кредиторської заборгованості на з 10,4 до 4,4 днів. Вищеперерахована показники вказують на те, що у досліджуваного суб'єкта господарювання досить висока та активна фінансово-платіжна.

4. Згідно з МСА 700, аудиторський висновок містить такі дані: заголовна частина, реквізити замовника, вступний розділ, відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність, відповідальність перевіряючого-аудитора, зміст аудиторської думки та інші обов'язки стосовно

висновків, підпис аудитора або фірми. Форми узагальнення результатів аудиторських перевірок визначається суб'єктом замовником, та залежить від його запитів. Обов'язково погоджується з аудиторами-виконавцями в угоді про надання таких аудиторських послуг.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проводячи підсумок та аналіз методики та організації обліку поточних зобов'язань, формуємо наступні пропозиції та висновки.

1. На сьогодні є безліч підходів щодо визначення терміну «зобов'язання», як у правовому, бухгалтерському та економічному трактуванні. У рамках цивільного законодавства зобов'язання трактується як виникнення взаємних прав та обов'язків у межах договірних відносин щодо сторін даного зобов'язання (кредитор та боржник). З фінансової точки зору це боргування суб'єкта господарювання. Коли ми вживаємо термін зобов'язання, ми розуміємо, цей процес як виникнення специфічних відносин між суб'єктами угоди щодо вартісних правовідносин, що виражені у грошових еквівалентах, яка несе одна сторона договору стосовно іншої. Визнання такої заборгованості відбувається лише за умови її погашення та виникнення економічних вигод, у вигляді зменшення активів суб'єкта господарювання. Отже поточними зобов'язаннями є - вартісними боргами одних суб'єктів на користь інших, що виникають унаслідок події з минулого, погашення яких має відбутись упродовж дванадцяти місяців з дати їх виникнення або же впродовж операційних циклів суб'єкта господарювання.

2. На нашу думку, у національному П(С)БО більш конкретизовано та ширше має вивчатися питання оцінки поточних зобов'язань. Дане питання сприяло по обґрунтованішому та більшому відображенні даних сум при підбивання підсумків у фінансових звітах. У П(С)БО 11 «Зобов'язання», прописано що вартість поточних зобов'язань відображається у бухгалтерських балансах за сумами їх повернення. Однак суми кредиторської заборгованості доцільніше оцінювати за поточними вартостями придбання товарів, робіт чи послуг, так як, такі суми враховують показники інфляції та динаміку ціни. Питання доходів майбутніх періодів зазначаються у стандарті, як окремий підвид зобов'язання на такому ж самому рівні, як і поточні. Але згідно з НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” та

затвердженою Інструкцією про застосування Плану рахунків обліку, даний вид доходів відображено у складі суму поточних зобов'язань. Однак у П(С)БО 11, зовсім не зазначено пунктів на рахунок оцінювання доходів майбутніх періодів. Здійснення систематизації та поділу терміну поточних зобов'язань за певними ознаками, що у свою чергу дає глибше проаналізувати господарську діяльність суб'єкта підприємництва та дасть більше можливостей керівництво та бухгалтеру отримати різні дані про суми таки зобов'язань має класифікуватися за такими критеріями: підстави та місце виникнення, рід діяльності, класифікація позичальників та їх кількість.

3. У чинному Плані рахунків бухгалтерського обліку створено спеціальний рахунок для відтворення даних про сума короткострокових позик та кредитів, а саме рахунок 6 класу «Короткострокові позики». Не звертаючи увагу на найменування даного рахунку, субрахунків до нього не передбачено. Як ми вважаємо є необхідність внесення змін до діючих законодавчих актів щодо затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку а саме внесення додаткових субрахунків до рахунку 60, 607 “Короткострокові позики у національній валюті” та 608 “Короткострокові позики в іноземній валюті”; для обліку кредиту-овердрафт – субрахунок 609 “Розрахунки за кредитом-овердрафт”.

4. Особливостями відтворення у обліку суми кредиторських заборгованостей за розрахунками з контрагентами, як ми вважаємо, стало саме, підписання угод на поставки товару, виконання послуг чи робіт, що у свою чергу призводить до утворення певних юридичних зобов'язань що зовсім ніють місця в фінансових та бухгалтерських звітах. Саме такі зобов'язання почнуть відображатись у обліку тільки після того, як суб'єкти підприємництва будуть виконувати свої покладені зобов'язання та обов'язки, тільки після того як будуть підходити під критерії визнання що відображені у положенні стандарті обліку 11 “Зобов'язання”.

5. Для забезпечення проведення у відповідність облікових норм до правового поля необхідно проводити відображення зобов'язань, які виникли

внаслідок правочин чи інших юридичних фактів перед постачальниками та підрядниками є змістовним подавати відображення їх на позабалансового обліку 042 “Непередбачені зобов’язання”, а також зазначати їх у примітках до річної фінансової звітності. За фактом виконання істотних умов правочин наші зобов’язання набувають характеру реальних із цього моменту відображаються в системі обліку суб’єкта господарювання. За даних умов стає за необхідність виключення їх з позабалансового субрахунку 042 “Непередбачені зобов’язання” та включення для відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Зазначене проведене перенесення обліку заборгованості забезпечить належне обґрунтоване та правдиве інформування суб’єкта господарювання про виникнення у нього заборгованостей.

6. Система обліку яка актуальна сьогодні, що стосується податкових платежів на рахунках у багатьох джерелах викликає дискусії та неоднозначність у визначеннях. Існує широке обговорення, що для належного і повноцінного відображення в обліку даних про розрахунки за податками та платежами недостатньо виокремлювати, тільки один 64 рахунок. Є необхідним зауважити, що має місце невідповідність найменування рахунку податкового кредиту (644) та податкового зобов’язання (643) власне економічній складовій його змісту. А в наслідок цього, пропонується для обліку розрахунків із податку на додану вартість, враховуючи неоднозначність та складність розрахункової бази оподаткування, необхідність визначення податкового кредиту та податкових зобов’язань, зазначити стосовно цього, відокремлений рахунок (ним може бути рахунок 67, причому інформацію, що відображається нині на цьому рахунку можна перенести окремими субрахунками до рахунку 68). Також, пропонується, до рахунку 64 відкрити такий перелік субрахунків: 641 “Розрахунки за загальнодержавними податками”, 642 “Розрахунки за місцевими податками”, 643 “Розрахунки за місцевими зборами”.

7. В основному документі звітності суб’єкта господарювання - Балансі широко представлено таку статтю як, поточні зобов’язання досить розкрито.

Одною із новизни, є винесення у окремий рядок за номером 1621 заборгованості перед бюджетом із податку на прибуток. Також, слід зауважити, що суттєвим є те, що стаття “Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами” буде більш актуальною, якщо її відображати як основну статтю, порівняно із станом справ на сьогодні, де вона є вписана. Більше того, зауважимо, що у П(С)БО 11 забезпечення не виокремлено окремим підпунктом зобов’язань, а внесено до слодової поточних чи довгострокових, і тому найменування розділу III Балансу (Звіту про фінансовий стан) “Поточні зобов’язання і забезпечення” варто замінити на “Поточні зобов’язання”. Розділ IV пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) вноситься на підставі кредитового залишку за субрахунком 680 “Розрахунки, пов’язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу”. На наше переконання, у зв’язку з тим що заборгованість носить поточний характер, стає зрозумілим, у відсутності необхідності здійснювати відображення її окремим розділом. Як наслідок зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття слід показувати у звітності незалежною статтею у розділі III “Поточні зобов’язання і забезпечення”.

8. При реалізації фінансових бажань шляхом провадження статутної діяльності суб’єктів між ними виникає та погашається взаємне зобов’язання. Стан обліку поточних зобов’язань та розрахунків як найточніше втілює статус таких видів діяльності, як виробнича й торговельна, а також систему бухгалтерського обліку суб’єкта господарювання. А це, у свою чергу, робить дуже важливим та необхідним провести аудиторську перевірку системи обліку в цілому, а також, зокрема, і кредиторської заборгованості. Серед важливих напрямків аудиторської перевірки є проведення встановлення достовірності сум заборгованості, яка відображена у фінансовій звітності суб’єкта підприємництва. Загальний інформаційно-фінансовий показник дає характеристику поточних розрахунків, які у свою чергу, найточніше відображають стан та рівень проведення господарської і фінансової

діяльності, а також системи бухгалтерського обліку та звітності суб'єкта господарювання.

9. На ТОВ “Аудиторська компанія “Вектор аудиту” поточні зобов’язання станом на 01.01.2019 року склали 18,8 тис. грн., а станом на 01.01.2020 року – 59,7 тис. грн., що являє собою відповідно 30 % та 8,8 % усіх джерел формування активів. Можливість стабільно утримуватись на ринку досліджуваного суб'єкта підприємництва підносить його на належний рівень. Дана характеристика, як ліквідність у разі перевищує оптимальне значення, причому вони зростали протягом 2019 року Тому, показник коефіцієнту поточної ліквідності за даними на 01.01.2020 року був на рівні 5,4, однак даний показник збільшився за рік на 4,8 пункти. А розмір коефіцієнта швидкої ліквідності збільшився за 2019 рік з 1,2 до 2,6. Коефіцієнт абсолютної ліквідності станом на 01.01.2019 року склав 2,1. Такі значення показників ліквідності говорять про відсутність проблем у суб'єкта господарювання з здатністю утримувати самого себе. Всю свою кредиторську заборгованість досліджуваній суб'єкт господарювання зможе погасити за рахунок найбільш ліквідного активу – грошових засобів.

10. Показник коефіцієнту оборотності сум кредиторської заборгованості у товаристві “Аудиторська компанія “Вектор аудиту” продовж 2018-2020 років виріс із показника 82,3 до величини 34,8, а це викликано пониженням середнього розміру кредиторської заборгованості відповідно на суму 17,3 тис. грн. що спричинило ріст собівартості реалізації на 1272,6 тис. грн. А це у свою чергу понизило строки для погашення кредиторської заборгованості із 10,4 до строку 4,4 дні. Зазначені цифри інформують нас про належну платіжну дисципліну досліджуваного суб'єкта господарювання.

11. Аудит поточних зобов’язань включає перевірки на предмет дотримання методологічних засад формування у системі бухгалтерського обліку відомостей про поточну заборгованість зазначеного суб'єкта господарювання стосовно інших партнерів ринкових відносин, що включає

відображення правдивої інформації стосовно таких сум у бухарській звітності. Аудиторська перевірка поточних зобов'язань має відобразити перевірку укладених правочин (їх якість та наповненість), перевірку самих зобов'язань, їх повноти та реальності, відображення у системі обліку господарських операцій, які проведені у первинних документах, також аудит має дати відповідь щодо самих розрахунків, їх кількісно-вартісної оцінки, тощо. Ми даємо відповідь стосовно законності та вчасності реєстрації зобов'язань залишків за синтетичними рахунками, субрахунками аналітичними рахунками, обґрунтованості відображення інформації щодо поточних зобов'язань за їх видами у звітності, що у свою чергу дає нам характеристику платоспроможності суб'єкта підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абалмасова Н.С. Удосконалення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань в Україні на підставі міжнародного досвіду // Н.С. Абалмасова, В.С. Терещенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64247.doc.htm
2. Аренс Э. А. Аудит / Э. А. Аренс, Дж. К. Лоббек. – М. : ФиС, 2001. – 560 с.
3. Бичик С. В. Словарь экономических терминов / Бичек С. В., Даморацкая А. С., Даморацкая И. В. - Минск; Выш. шк, 2009. – 271 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с.
5. Бухгалтерский учёт: Учебник / И. И. Бочкарёва, В. А. Бычков, и др.; Под ред. Я. В. Соколова. - М.: ТК Велби, изд-во Проспект, 2004. - 768 с.
6. Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посіб. / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – 6-те вид., доп. і перероб. – Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2001. – 1200 с.
7. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: Навчальнопрактичний посібник / За ред. С.Ф. Голова. – Дніпропетровськ, ТОВ «БалансКлуб», 2000. – 768 с.
8. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник / Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 672 с.
9. Ватуля І.Д. Аудит. Практикум / І.Д. Ватуля, Н.А. Канцедаль, О.Г. Пономаренко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 304 с.
10. Велш Глен А., Шорт Даніел Г. Основи фінансового обліку / Пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач. – К.: Основи, 1997. – 943 с.
11. Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2009. № 5. С. 40-44.

12. Галушка Н. Методичні засади обліку вексельних операцій. Галицький економічний вісник. 2015. № 2. С. 151-159.
13. Галушка Н., Стецюк Н. Європейський досвід та вітчизняна практика обліку вексельних операцій. Журнал європейської економіки. 2015. Т. 14, № 3. С. 298-311.
14. Гарасим П. М., Лобода Н. О., Гарасим М. П. Структурна динаміка зобов'язань підприємства як класична обліково-аналітична парадигма. Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. 2014. Вип. 11(2). С. 102-110.
15. Гонтар Н.С. Організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками на сільськогосподарських підприємствах URL : http://www.lef.lviv.ua/files/archive/2013/06_2_2013.pdf#page=107 (дата звернення 12.04.2019 р.)
16. Горай О. С. Бухгалтерський облік зобов'язань та активів, що втрачено або пошкоджено в результаті бойових дій та окупації державних територій. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 69-77.
17. Губіна І. “Життя в борг”: стислий курс виживання (про операції запозичення у вітчизняному законодавстві). Бухгалтерія: збірник систематизованого законодавства. 2005. №8. С. 134-144.
18. Давидов Г.М. Аудит : навч. посіб. 2-е вид., перероб, і доп. К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. 363 с.
19. Дмитренко М.Г., Потлатюк В.С. Кредитування і контроль : навчально-методичний посібник. Кондор, 2005. 296 с.
20. Дружиловская Т.Ю. Направления реформирования учета обязательств организаций в системе российских бухгалтерских стандартов / Дружиловская Т.Ю., Игониная Т.В. // Международный бухгалтерский учет. – 2014. - № 32 (3260). – С. 2-9.
21. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 848 с.

22. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. I / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. - К.: Видавничий центр «Академія», 2000. - Т. II. - 864 с.

23. Жогова О. Аудиторський висновок: від простого до ускладненого / О. Жогова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauditor.com.ua/uk/component/na_archive/538?view=material

24. Жук В.М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки: Монографія / В.М. Жук. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. – 454 с.

25. Задорожний З.В. Сутність та генезис страхування як економічної категорії / З.В. Задорожний // Економічні наук. Серія Облік і фінанси. – 2012. - Випуск 9 (33). – С. 410-417.

26. Задорожний З.В. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку в Україні / З.В. Задорожний // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 163-169.

27. Дмитренко М.Г., Потлатюк В.С. Кредитування і контроль : навчально-методичний посібник. Кондор, 2005. 296 с.

28. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

29. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

30. Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page>

31. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою правління НБУ від 21.01.2004 р. № 22

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>

32. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.99р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

33. Карпенко В.В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / В.В. Карпенко, В.І. Успенко. - Харків : Лідер, 2016. – 616 с.

34. Кесарчук Г.С. Поточні зобов'язання: економічна суть, класифікація та їх оцінка / Кесарчук Г.С., Мошак І.В. // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2016. - Серія Економіка. Випуск 1(47). Т.2. – С. 401-405.

35. Кладієв В. Облік зобов'язань: методологічний аспект / В. Кладієв // Наукові записки / Кіровоградський держ. техн. ун-т. Економічні науки. – 2004. – Вип. 5. Ч. 2. – С. 163-169.

36. Ковбич Т.М. Документування аудиторської перевірки операцій з формування та використання фінансових результатів / Т.М. Ковбич // Проблеми теорії, методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – 2008. - Випуск 1(10). – С. 135-146.

43. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. №322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08/page>

37. Крупка Я.Д. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : навч. посіб. / Я. Д. Крупка, М. Б. Кулинич, А. Т. Сафарова. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. - 451 с.

38. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / М. В. Кужельний, 6-е видання – К.: А.С.К., 2001 – 272 с.

39. Левицька С.О. Звітність підприємств: Навч. посібник / С.О. Левицька. - Рівне: НУВГП, 2008. – 180 с.

40. Литвиненко Н.О. Аналітичний облік внутрішніх розрахунків / Н.О. Литвиненко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.2. – С. 277-284.
41. Ловінська Л.Г. Оцінка в бухгалтерському обліку: Монографія / Л.Г. Ловінська. – К.: КНЕУ, 2006. – 256 с.
42. Малюга Н.М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: теорія практика, перспективи. Житомир: ЖІТІ, 1998. 384 с.
43. Меліхова Т.О. Документування обліку розрахунків з постачальниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства. Держава та регіони. 2011. №6. С. 166-169.
44. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затв. наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 URL : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75462&cat (дата звернення 19.05.2019 р.)
45. Миронова Ю. Ю., Бацман Ю. М., Яценко В. В Підходи щодо сутності, класифікації та оцінки поточних зобов'язань у системі бухгалтерського обліку підприємства. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2016. Т. 21, Вип. 5. С. 201-205.
46. Міжнародні стандарти фінансової звітності URL : www.minfin.gov.ua. (дата звернення 08.08.2019 р.)
47. Мултанівська Т. В., Воїнова Т. С., Вороніна О. О. Аудит : навч. посібн. Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. 366 с.
48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 14.07.2019 р.)
49. Нашкерська Г.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник / Г.В. Нашкерська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.

50. Новицька Н.В. Теоретичні аспекти понять «дебіторська заборгованість» і «кредиторська заборгованість» / Н.В.Новицька//Актуальні проблеми економіки. – 2012. - № 2. – С. 286-290.

51. Омецінська І.Я. Зобов'язання перед постачальниками і підрядниками: сутність, умови визнання та облік / І.Я. Омецінська // Інноваційна економіка /За ред. А.М. Стельмашука. - 2012. – № 11. – С. 264-267.

52. Омецінська І.Я. Інформаційне забезпечення та порядок проведення аналізу зобов'язань / І.Я. Омецінська // Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в Україні. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – С. 276-292.

53. Податковий Кодекс України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення 02.02.2019 р.)

54. Подоля Г. В. Облік поточних зобов'язань підприємства: сучасний стан та напрямки удосконалення. Молодий вчений. 2014. № 5(1). С. 175-177.

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. (дата звернення 05.08.2019 р.) 47

56. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 15.08.2019 р.) 56.
Пономаренко О. Г. Дискусійні аспекти обліку зобов'язань за кредитами банків. Економіка та держава. 2019. № 7. С. 50-54.

57. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : закон України від 21.12.2017 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

59. Про банки і банківську діяльність : закон України № 2121-III від 07.12.2000 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. (дата звернення 14.09.2019 р.)

58. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні (зі змінами і доповненнями) : закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. (дата звернення 03.02.2019 р.)

59. Проскуріна Н. М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика : монографія / Н. М. Проскуріна ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. – 739 с.

60. Пташник А.М. Проблеми обліку поточних зобов'язань торгівельних підприємств / А.М. Пташник // Матер. Інтернет-конференції «Соціум. Наука. Культура» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org>

61. Расенко В.М. Особливості класифікації зобов'язань підприємств / В.М. Расенко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. - Випуск 2 (45). – С. 163-170.

62. Рубейкін В. А. Призначення та зміст фінансової звітності / В. А. Рубейкін // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2015. - № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/48.pdf

63. Ружицький А.В.Правова та економічна сутність поняття зобов'язання підприємства / А. В. Ружицький, Т. В. Томчишена // Економіка і управління. – 2012. - № 2. - С. 85-88.

64. Садовська І.Б. Фінансовий облік: Навч. посіб. / І.Б. Садовська, С.Г. Михалевич. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2011. – 511 с. 126

65. Сафарова А. Методика аудиту поточних зобов'язань / А. Сафарова // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. - № 1. – С. 59-64.

66. Синиця Т. В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. / Т. В. Синиця, І. В. Осьмірко. – Харків : ФОП Панов А. М., 2016. – 276 с.

67. Сокольська Р.Б. Формування документального забезпечення на стадії планування аудиту / Р.Б. Сокольська, В.Д. Зелікман, О.Л. Єрємона //

Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Випуск 8. Частина 1. – С. 192-196.

68.Тесленко Т.І. Облік і аналіз поточних зобов'язань/ Т.І. Тесленко: автор. дис. на здобут. наук. ст. к.е.н. – Київ: Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, 2009. – 20 с.

69. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник / Ткаченко Н. М. – К.: А.С.К., 2010. – 784 с.

70. Усатенко О. В. Організація бухгалтерського обліку і аналізу зобов'язань в компаніях з управління активами. Облік і фінанси. 2016. № 3. С. 43-49.

71.Ямборко Г. Проблеми взаємоузгодження бухгалтерського обліку і податкових розрахунків / Г. Ямборко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - № 5. - С. 19-26.

72. Янчева Л.М. Аудит: Навч. посіб. для студентів, викладачів ВНЗ / Л.М. Янчева, З.О. Макєєва. – К., 2009. – 335 с.

73.Яремко І.Й. Економічні категорії в методології обліку: / І. Й. Яремко // Монографія. – Львів: Каменяр, 2005. – 192с.

74. Бондаренко В. В. Напрями удосконалення аудиту операцій з кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання // “Браславські читання. Економіка ХХІ століття: національний та глобальний виміри”: ХІІ Міжвузівська науково-практична студентська інтернет – конференція м.Одеса, ОДАУ, 27 жовтня 2021. С.7-10.

ТОВ "АК "Вектор аудиту"
 Обороти рахунку 642 за 9 місяців 2021 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Початкове сальдо	Дт	Кт	Оборот Дт	Оборот Кт	66	Кінцеве сальдо Дт	Кінцеве сальдо Кт
Податки								
642								
Військовий збір	50,85			3 579,07	3 629,92	3 629,92		
	50,85			3 579,07	3 629,92	3 629,92		
Разом	50,85			3 579,07	3 629,92	3 629,92		

ТОВ "АК "Вектор аудиту"
Обороти рахунку 651 за 9 місяців 2021 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Початкове сальдо Дт	Початкове сальдо Кт	Оборот Дт	31	Оборот Кт	91	Кінцеве сальдо Дт	Кінцеве сальдо Кт
Податки								
651	253.00		48 982.87 3 877.42	48 982.87 3 877.42	49 235.87 3 877.42	49 235.87 3 877.42		
Єдиний соціальний внесок фонд оплати праці (інваліди)								
Єдиний соціальний внесок фонд оплати праці (працівники)	253.00		45 105.45	45 105.45	45 358.45	45 358.45		
Разом	253.00		48 982.87	48 982.87	49 235.87	49 235.87		

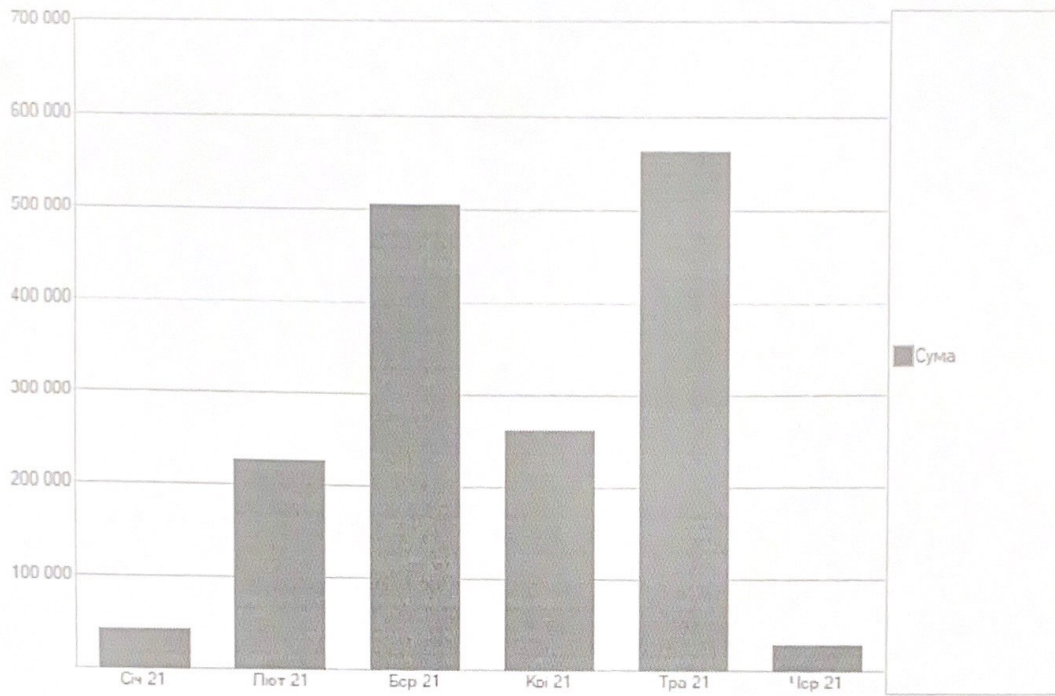
ТОВ "АК "Вектор аудиту"
Обороти рахунку 6411 за 9 місяців 2021 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Початкове сальдо Дт	Початкове сальдо Кт	Оборот Дт	31	Оборот Кт	66	Кінцеве сальдо Дт	Кінцеве сальдо Кт
6411 Податок з фізичних осіб	610,20		39 984,72		40 594,92		40 594,92	
Разом	610,20		39 984,72	39 984,72	40 594,92	40 594,92		

ТОВ "АК "Вектор аудиту"
Продажі за 1 півріччя 2021 р.

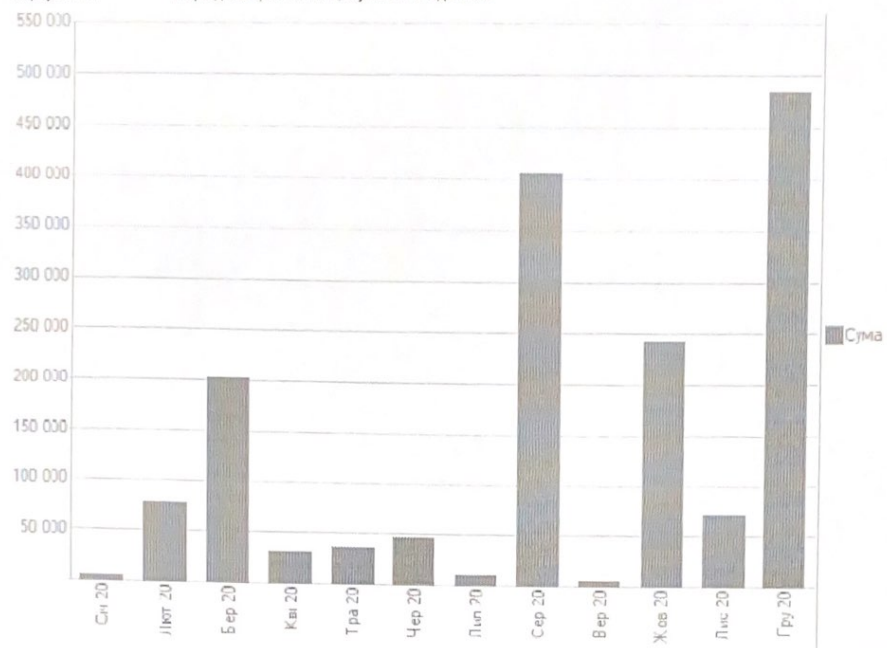
Сортування: Період За зростанням, Сума За спаданням



	Січ 21	Лют 21	Бер 21	Кві 21	Тра 21	Чер 21
Разом	43 000	226 600	505 800	261 700	564 532	28 800

ТОВ "АК "Вектор аудиту"
Продажі за 2020 р.

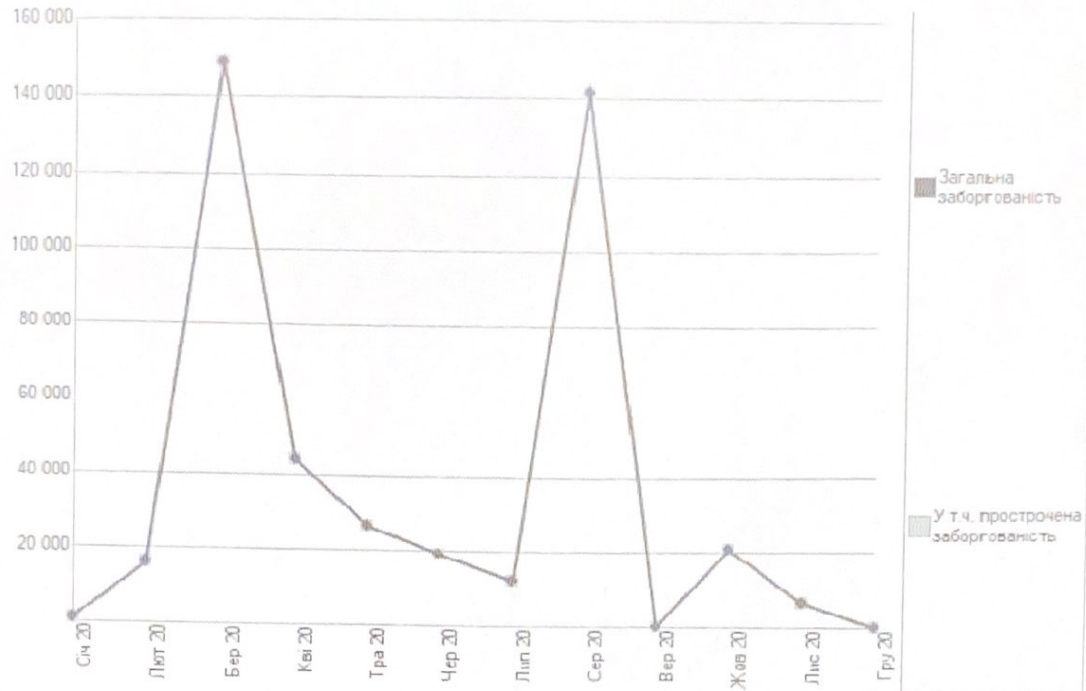
Сортування: Період За зростанням, Сума За спаданням



	Січ 20	Лют 20	Бер 20	Кві 20	Тра 20	Чер 20	Лип 20	Сер 20	Вер 20	Жов 20	Лис 20	Гру 20
Разом	5 800	78 300	203 000	31 300	35 650	46 800	11 300	406 692	5 300	243 300	70 700	484 100

ТОВ "АК "Вектор аудиту"

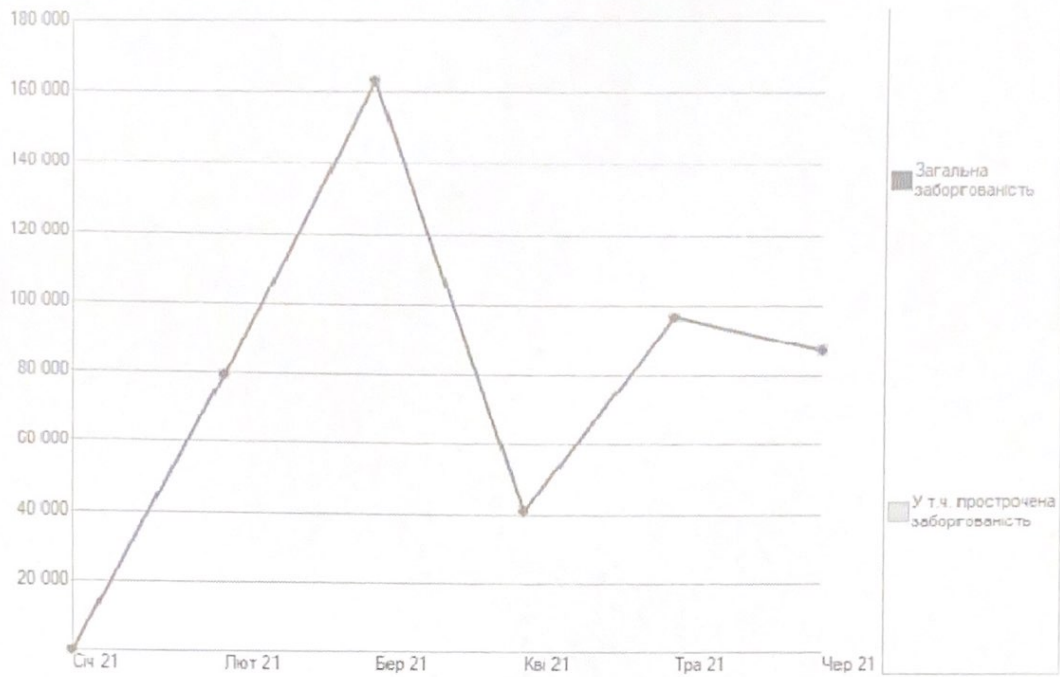
Динаміка заборгованості покупців за 2020 р.



Період	Загальна заборгованість	У т.ч. прострочена заборгованість
Січ 20	800	800
Лют 20	16 000	16 000
Бер 20	148 800	148 800
Кві 20	43 800	43 800
Тра 20	26 200	26 200
Чер 20	19 000	19 000
Лип 20	12 000	12 000
Сер 20	141 500	141 500
Вер 20		
Жов 20	20 800	20 800
Лис 20	6 600	6 600
Гру 20		

ТОВ "АК "Вектор аудиту"

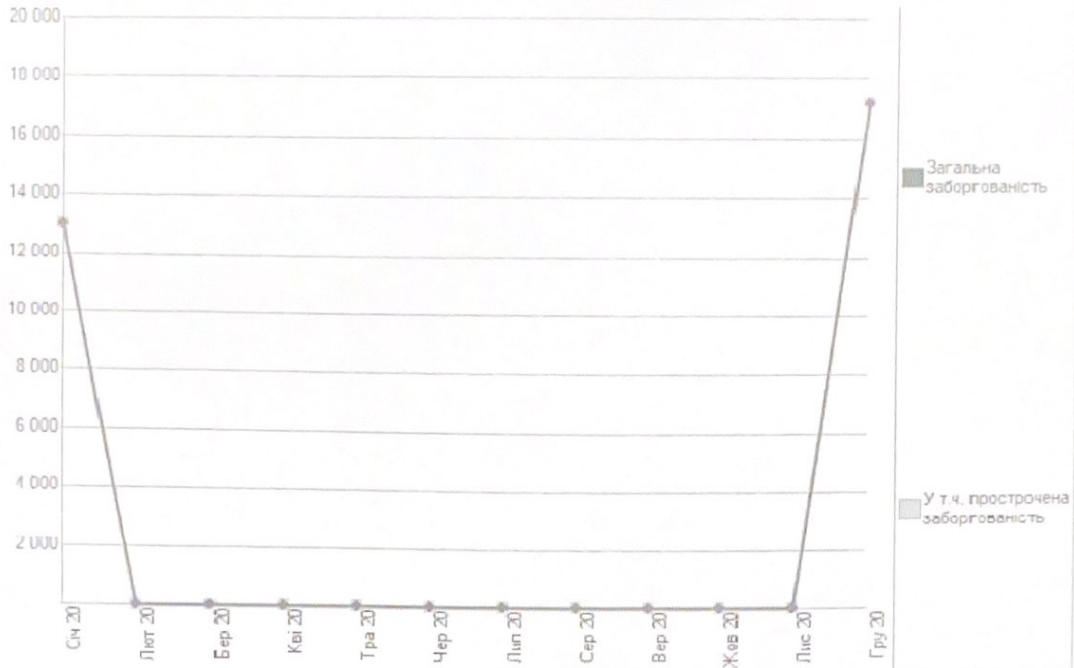
Динаміка заборгованості покупців за 1 півріччя 2021 р.



Період	Загальна заборгованість	У т.ч. прострочена заборгованість
Січ 21		
Лют 21	79 000	79 000
Бер 21	163 000	163 000
Кві 21	40 800	40 800
Тра 21	96 600	96 600
Чер 21	87 400	87 400

ТОВ "АК "Вектор аудиту"

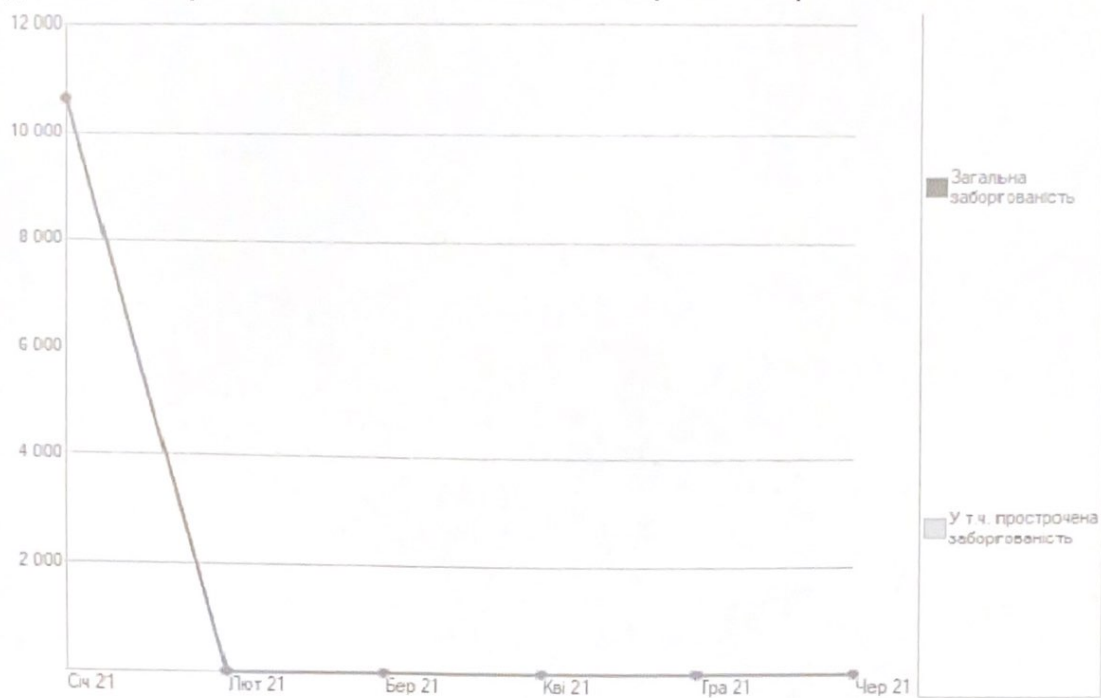
Динаміка заборгованості постачальникам за 2020 р.



Період	Загальна заборгованість	У т.ч. прострочена заборгованість
Січ 20	12 990	12 990
Лют 20		
Бер 20		
Кві 20		
Тра 20		
Чер 20		
Лип 20		
Сер 20		
Вер 20		
Жов 20		
Лис 20		
Гру 20	17 200	17 200

ТОВ "АК "Вектор аудиту"

Динаміка заборгованості постачальникам за 1 півріччя 2021 р.



Період	Загальна заборгованість	У т.ч. прострочена заборгованість
Січ 21	10 600	10 600
Лют 21		
Бер 21		
Кві 21		
Тра 21		
Чер 21		

ТОВ "АК "Вектор аудиту"

Заборгованість покупців за 2020 р.

Покупець	Борг на 01.01.20		Збільшення боргу	Погашення боргу	Борг на 31.12.20	
	Борг	Аванс			Борг	Аванс
Договір						
Будсервіс Івано-Франківськ, ТОВ			230 000	150 000	80 000	
аудит			230 000	150 000	80 000	
Бівібілоджік Україна, ТОВ			25 000	20 000	5 000	
Основний			25 000	20 000	5 000	
А-Тера, ТОВ			60 000	60 000		
Основний			60 000	60 000		
Агроструктура, ТОВ			60 000	60 000		
Основний			60 000	60 000		
Агротехсоюз, ТОВ			60 000	60 000		
основний			60 000	60 000		
Агрохім, ПАТ			4 000	4 000		
аудиторські послуги			4 000	4 000		
АТП-0928, ПРАТ			4 000	4 000		
Основний договір			4 000	4 000		
БАІР, Чернівецька обласна громадська організація			33 776	33 776		
аудиторські послуги			33 776	33 776		
Котюк І.І., ФОП		15 000	15 000			
аудит посл 12/78 від 03.12.2020		15 000	15 000			
Більшівці-Риба, ПРАТ			4 000	4 000		
аудит. послуги			4 000	4 000		
Болехівський лісокомбінат, ВАТ			4 000	4 000		
аудиторські послуги			4 000	4 000		
Військова частина 1241 Національної Гвардії України			30 845	30 845		
141/27/78 від 28.05.2021			30 845	30 845		
ГУДСУ з Надзвичайних ситуацій у Чернівецькій області			42 500	42 500		
21/78/73 від 19.05.2021			42 500	42 500		
Дана Тех, ТОВ			7 200	7 200		
Основний договір			7 200	7 200		
Дана Метал Україна, ТОВ			20 300	20 300		
2/68 від 15.01.2021			20 300	20 300		
Ентекс, Українсько-польське СП ТОВ		2 400	7 200	4 800		
Основний договір		2 400	7 200	4 800		
Закарпатський обл. благодійний фонд "Благо			35 000	35 000		
аудит			35 000	35 000		
Заставнівська багатoproфільна лікарня, КНП			49 260	49 260		
22/78 від 14.04.2021			49 260	49 260		
Зерновий дім, ТОВ			60 000	60 000		
A21/18-1 від 29.04.2021			60 000	60 000		
Івано-Франківська Автобаза, ПАТ			4 000	4 000		
аудиторські послуги			4 000	4 000		
Івано-Франківська Харчосмакова Фабрика, П/			7 000	7 000		
аудиторські послуги			7 000	7 000		
Ізмаїльський завод таропакувальних виробів			4 000	4 000		
"Дунай-Пак" ПАТ			4 000	4 000		
аудиторські послуги			4 000	4 000		
Імпульс-ІФ, ПРАТ			4 000	4 000		
9/58 від 22.04.2021			4 000	4 000		
Калушське автотранспортне підприємство, ПРАТ			4 000	4 000		
6/77 від 08.04.20 р.			4 000	4 000		
Калушський МіжРайАгроПостач, ПРАТ			4 000	4 000		
аудит. послуги			4 000	4 000		
Королівська селищна рада (Хижанська)			24 700	24 700		
0116030 від 09.11.2020			24 700	24 700		
КУА Престиж капітал, ТОВ			224 000	224 000		
Основний договір (обов'язковий)			224 000	224 000		
Культтовари, ПРАТ			4 000	4 000		
1/58 від 24.03.2021			4 000	4 000		
Ласощі ВТКФ, ПАТ			29 000	29 000		

аудит (обов'язковий)			29 000	29 000	
Ломбард "Довіра" Сапіжак Я.Я. і компанія, ПТ			15 000	15 000	
19/18 від 22.03.2021			15 000	15 000	
Металосервіс, ТОВ			15 000	15 000	
5/68 від 22.06.2021			15 000	15 000	
Наш дім - Манява, БММГЕО		16 000	32 000	16 000	
№9/78 від 08.07.2020		16 000	32 000	16 000	
Новоселицька міська рада			45 000	45 000	
13/78 від 14.09.2020			45 000	45 000	
Обласна клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради. КНП			49 000	49 000	
Основний			49 000	49 000	
Прикарпатенерготрейд, ТОВ			49 880	49 880	
Основний договір			49 880	49 880	
СОФТДЖОРН-УКРАЇНА, ТОВ			6 000	6 000	
аудиторські консультаційні послуги			6 000	6 000	
Стан Молодіжна організація, ГО		12 400	39 800	27 400	
16/78 від 15.12.2020		12 400	24 800	12 400	
17/78 від 15.12.2020			15 000	15 000	
ТАІФ, ГО		138 500	138 500		
Основний договір		138 500	138 500		
Ужгородський національний університет, ЛВНЗ			105 800	105 800	
15/78 від 18.02.2021			40 000	40 000	
16/78 від 18.02.2021			65 800	65 800	
Українська бронетехніка, ТОВ		13 600	34 000	20 400	
Основний договір (обов'язковий)		13 600	34 000	20 400	
Управління культури національностей та релігій Калушської міської ради Ів- Франківської обл.		48 900	48 900		
Основний		48 900	48 900		
Фабрика Едельвейс, ПРАТ			4 000	4 000	
Основний			4 000	4 000	
Фрінет, ТОВ		60 000	80 000	20 000	
Основний договір (обов'язковий)		60 000	80 000	20 000	
Червоноградська міська рада			66 000	66 000	
аудиторський			66 000	66 000	
Чернівецька лікарня швидкої медичної допомоги. ОКНП			49 260	49 260	
23/78 від 31.05.2021			49 260	49 260	
Ютім медіа, ДП			10 000	10 000	
1/67 від 05.04.2021			10 000	10 000	
Будтех-Долина 2016, ТОВ			31 000	35 500	4 500
Основний договір			31 000	35 500	4 500
Західна покрівельна компанія, ТОВ				40 000	40 000
аудит				40 000	40 000
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКТЕПЛОКОМУНЕНЕРГО,				228 500	228 500
A22/18-1 від 15.06.2021				228 500	228 500
Разом		306 800	1 879 921	1 761 121	85 000 273 000

ТОВ "АК "Вектор аудиту"

Заборгованість постачальникам за 2020 р.

Сортування: Борг на кінець За спаданням, Аванс на кінець За зростанням

Постачальник	Борг на 01.01.20		Збільшення боргу	Погашення боргу	Борг на 31.12.20	
	Борг	Аванс			Борг	Аванс
Договір						
Альфа-аудит ЛТД	17 200		27 620	44 820		
Надання послуг	17 200		27 620	44 820		
Андрійчук Андрій Іванович			1 390	1 390		
осн			1 390	1 390		
Готель Ужгород, ТОВ			1 499	1 499		
Основний			1 499	1 499		
Бандура М. Р., ФОП			9 200	9 200		
12/05-1 від 12.05.2021			2 800	2 800		
20/04-1 від 20.04.2021 р.			6 400	6 400		
Іванців Р.М., ФОП			180 000	180 000		
надання послуг № 12/01-1 від 12.01.2021			180 000	180 000		
Кузьмінський Р.І., ФОП			19 358	19 358		
Оренда			19 358	19 358		
Мак Віталій Васильович, ФОП		8 811	25 588	16 777		
договір оренди приміщення		8 811	25 588	16 777		
Редакція газети "Все про бух.облік", основний			2 000	2 000		
основний			2 000	2 000		
Скат Марія Ярославівна			20 625	20 625		
основний			20 625	20 625		
Центр сертифікації ключів "Україна", надання послуг			332	332		
Кулик З.Я., ФОП			588 000	588 000		
Консультативні послуги №01/04/21 від 01.04.2021			588 000	588 000		
Київстар, ЛФ ПрАТ			3 600	4 500		900
надання послуг 4439144				200		200
надання послуг 4439165			200	400		200
надання послуг 4439187			3 400	3 900		500
СмартТендер, ТОВ		510	2 193	2 771		1 088
публічні закупівлі		510	2 193	2 771		1 088
Гринишин Орест Анатолійович, ФОП				2 462		2 462
купівлі				2 462		2 462
Шумський М.І. ФОП				6 108		6 108
договір оренди				6 108		6 108
Роман Оксана Зіновіївна				17 220		17 220
основний				17 220		17 220
Кулик О.В. ФОП				18 420		18 420
Купівлі				18 420		18 420
Марущак А.І., ФОП			234 575	262 435		27 860
Надання інформаційних послуг			234 575	234 575		
Купівлі				27 860		27 860
Друк В.Б., ФОП			127 500	161 500		34 000
основний			127 500	161 500		34 000
Гаврилів Павло Сергійович, ФОП			106 500	143 500		37 000
б/н від 01.10.2020			48 000	48 000		
б/н від 01.02.2021			58 500	95 500		37 000
Разом	17 200	9 321	1 349 979	1 502 916		145 058

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

ПРОГРАМА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Мета аудиту розрахунків з оплати праці

1. Перевірка реальності операцій по заробітній платі, що відображені в обліку.
2. Перевірка повноти відображення в обліку операції по заробітній платі
3. Перевірка правильності нарахувань на заробітну плату та утримань з неї.
4. Перевірка своєчасності видачі заробітної плати.
5. Перевірка правильності бухгалтерського обліку заробітної плати.
6. Перевірка достовірності залишків, відображених у фінансовій звітності підприємства, стану розрахунків із заробітної плати та з державними цільовими фондами.

Перелік аудиторських процедур

1. Аудит обліку заробітної плати
Організація оплати праці на Підприємстві;
1.1.1 Наявність колективного договору, Положення про оплату праці, Положення про преміювання та штатного розпису;
Планова та фактична чисельність працівників на Підприємстві;
Аналіз витрат на заробітну плату по видам нарахувань;
Правомірність виплат премій, винагород, заохочень, матеріальних допомог та інших виплат;
Перевірка правильності ведення обліку використання робочого часу;
Порядок правильності нарахування допомоги по тимчасовій непрацездатності за рахунок Підприємства та за рахунок фонду соціального страхування;
Порядок правильності нарахування основної, додаткової, учбової відпустки працівникам Підприємства;
Порядок правильності проведення індексації заробітної плати на Підприємстві;
Перевірка своєчасності видачі заробітної плати працівників
1.10 Перевірка виплати заробітної плати натурою (продукти харчування та інше).
2. Бухгалтерський облік заробітної плати
2.1 На яких бухгалтерських рахунках здійснюється облік заробітної плати;
2.2 Співставлення даних аналітичного та синтетичного обліку;
2.3 Перевірка повноти та своєчасності нарахування та утримання внесків до фондів соціального страхування;
2.4 Перевірка правомірності та своєчасності виплат за рахунок фонду соціального страхування (допомога до 3-х років, при народженні, на поховання та інші види виплат);

- 2.5 Перевірка правильності визначення зобов'язань в звітах до фондів соціального страхування перед фондами пенсійного та соціального страхування;
- 2.6 Аудит обліку податку з доходів фізичних осіб або прибуткового податку (повнота та своєчасність нарахування та перерахування до бюджету);
- 2.7 Аудит обліку розрахунків з працівниками по путівкам;
- 2.8 Аудит обліку розрахунків з працівниками по виданим позикам (правомірність та погашення позики);
- 2.9 Перевірка цільового використання коштів отриманих від фонду ЧАЕС (правомірність та повнота нарахування виплат працівникам, які відшкодовуються за рахунок фонду ЧАЕС);
- 2.10 Підтвердження даних балансу ф. 1 (рядок 570 та 580): витрат на оплату праці та відрахувань до фондів соціального страхування
3. Податковий облік заробітної плати
- 3.1 Правомірність віднесення до складу валових витрат виплат на оплату праці;
- 3.2 Підтвердження даних відображених в рядках 04.3 та 04.4 Декларації з податку на прибуток Підприємства.

Розрахунки по заробітній платі й утримання з неї в підприємстві враховуються на наступних рахунках

Номер балансового рахунка	Опис рахунку

Склав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма _____

Підприємство _____

Період перевірки _____

ПРОГРАМА АУДИТУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ**Мета аудиту кредиторської заборгованості**

1. Перевірка наявності і правильності оформлення первинних документів, що є підставою для записів по КЗ.
2. Оцінка синтетичного й аналітичного обліку, правильності використання рахунків Плану рахунків.
3. Перевірка правильності розрахунків по КЗ (оплата коштами, векселями, застосування бартерних операцій, розрахунки іншими матеріальними цінностями).
4. Оцінка стану внутрішнього контролю КЗ.
5. Упевненість в порівнянності показників фінансової бухгалтерської і не бухгалтерської звітності (звіт голови правління, директора компанії, фінансового огляду та ін.) відносно КЗ.

Кредиторська заборгованість на підприємстві обліковується на наступних рахунках (субрахунках) бухгалтерського обліку

Номер балансового рахунку	Опис рахунку

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Індекс робочого доку- менту	Примітка
1	2	3	4	5
I. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ВІТЧИЗНЯНИМИ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ				
1.	Звірення залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах.		25.4	
2.	Перевірка наявності актів звірення і відповідності їх даним аналітичного і синтетичного обліку.		25.5	
3.	Визначення великих кредиторів і складання їхнього переліку.		25.6	

1	2	3	4	5
4.	Направлення запитів на підтвердження заборгованості.		25.18	
5.	Перевірка наявності договорів, що передбачають авансову оплату.			Ксерокопія, завірена підприємством
6.	Перевірка правильності оформлення документів на одержання і своєчасне надання їх у бухгалтерію.			Ксерокопія графіку документообігу
7.	Перевірка повноти і своєчасності оплати рахунків на основі реєстрів обліку.		25.7	
8.	Направлення запитів постачальникам на предмет підтвердження ними одержання векселів.		25.19	
9.	Перевірка розрахунків по товарообмінних операціях: - наявність договору; - акта взаємозаліку; - застосування звичайних цін; - застосування кореспонденції рахунків		25.24	
10.	Звернення особливої уваги на закриття кредиторської заборгованості "незвичайними" бухгалтерськими записами, об'єднання дебіторської і кредиторської заборгованості, сторнування одержаних товарів (робіт ,послуг) необґрунтоване списання заборгованості на доходи, перенесення її на інші рахунки балансу.		25.8	
11.	Оформлення окремим документом знайдених порушень при дослідженні документів операцій і записів при аудиті.			
12.	Визначення розбіжностей між отриманими відповідями на відправлені запити по підтвердженню КЗ із наявними на підприємстві актами звірень і залишків в аналітичному обліку КЗ.		25.10	
25.	Перевірка правильності відображення КЗ у балансі			
14.	Перевірка на наявність у складі КЗ отриманих претензій.		25.11	
15.	Складання реєстру визначення заборгованості з терміном позовної давності, що минув, причини її виникнення.		25.12	
16.	Перевірка результатів проведення інвентаризації КЗ.			Ксерокопія порівнювальної відомості
17.	Проведення вибіркової перевірки з метою звірення рахунків, накладних, отриманих від постачальників, з даними складського і бухгалтерського обліків.		25.25	
18.	Перевірка суцільним методом списання нестач, втрат і псування запасів з вини постачальників.		25.14	
19.	Перевірка неотфактурованих поставок.			
20.	Проведення пошуку невідображених зобов'язань шляхом тесту відсікання.		25.25	

1	2	3	4	5
II. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ПО АВАНСАХ ОТРИМАНИХ				
1.	Перевірка того, що залишок по рахунку 681 у собі містить: - усі види авансів і передплат, отриманих підприємством, незалежно від видів валют і видів діяльності; - усі поточні аванси повинні бути погашені протягом операційного циклу чи 1 2 місяців з дати балансу, - суми авансів, отримані винятково в коштах.			
2.	Звірення залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах.		25.4	
3.	Перевірка наявності актів звірення і відповідності їх даним аналітичного і синтетичного обліків.		25.5	
4.	Визначення кредиторів, від яких отримані великі суми авансів.		25.15	
5.	Направлення запитів на підтвердження заборгованості.		25.20	
6.	Перевірка наявності договорів і їх реєстрації в спеціальному журналі			Ксерокопія, завірена підприємством
7.	Визначення розбіжностей між отриманими відповідями на відправлені запити по підтвердженню КЗ із наявними на підприємстві актами звірень і залишків в аналітичному обліку КЗ.		25.10	
8.	Перевірка правильності відображення КЗ у балансі.			
9.	Перевірка на наявність у складі КЗ отриманих претензій.		25.11	
10.	Складання реєстру визначення заборгованості з терміном позовної давності, що минув, причини її виникнення.		25.12	
III. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ПО НАРАХОВАНИХ ВІДСОТКАХ				
1.	Перевірка правильності відображення операцій по рахунку 684 на предмет підтвердження того, що дана КЗ виникла в ході фінансової діяльності підприємства і повинна бути погашена протягом 12 місяців з дати балансу чи операційного циклу		25.16	
2.	Перевірка обґрунтованості віднесення КЗ із терміном позовної давності на доходи підприємства.		25.12	
IV. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ІНШИМИ КРЕДИТОРАМИ				
1.	Перевірка обґрунтованості віднесення КЗ на доходи.		25.12	
2.	Перевірка того, що залишок по рахунку 685 у собі містить: - поточну заборгованість по іншій звичайній діяльності (крім операційної); - заборгованість підприємства по операціях некомерційного характеру - (з навчальними і науково-дослідними закладами); - будь-яку КЗ, для якої не передбачено окремого рахунка відповідно до Плану рахунків; - заборгованість з наймачами квартир і особами, що проживають у гуртожитках ЖКХ підприємства; - з батьками дітей за відвідування дитячих закладів.		25.17	

1	2	3	4	5
V. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ІНОЗЕМНИМИ ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ				
1.	Звірення залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах		25.4	
2.	Перевірка наявності контрактів та їх реєстрації у спеціальному журналі.		25.26	
3.	Перевірка наявності договору з брокерською фірмою (брокером).			Ксерокопія договору (наказу)
4.	Перевірка ведення бухгалтерського обліку імпорتنих операцій з іноземними покупцями окремо за кожним контрактом		25.21	
5.	Звірення відповідності залишків на кінець року по розрахунках за кожним контрактом		25.22	
6.	Перевірка наявності застосування курсу валюти при відображенні імпорتنих операцій		25.27 25.22	
7.	Перевірка правильності визначення курсових різниць на дату операції і на кінець звітного періоду		25.27 25.22	
8.	Перевірка розрахунків по товарообмінних операціях: - наявність договору; - акта взаємозаліку; - застосування звичайних цін; - застосування кореспонденції відповідних рахунків.		25.23	
9.	Перевірка нарахування в бухгалтерському обліку обов'язкових платежів та зборів згідно ВМД при відвантаженні.		25.28	
10.	Оформлення окремим документом виявлених при аудиті порушень при дослідженні документів операцій і записів.		25.29	

Склав _____

Перевірив

ТОВ "Аматорська компанія" Тел.: 096 33 33 33

Розрахунково-платіжна відомість за січень 2020 р.

№ з/п	місце нарахування з/п	Нараховано					Утримано				Сума, грн				
		оплата, часова тарифна ставка (грн/год)	4	Зарплата	Львівські	Відпускні	Премія	Разом нараховано	ПДФО	Відсотковий збір (1,5%)	Разом утримання	До виплати на руки в період	Відпускні	Аванс	Зарплата
1	Богдан Ольга Євгенівна	6050,00	87,00	3169,05	0,00	2089,44	0,00	5258,49	946,53	78,88	1025,41	4233,08	1962,34	2551,08	0,00
2	Мандзюк Алла Євгенівна	5100,00	167,00	5100,00	0,00	0,00	0,00	5100,00	918,00	76,50	894,50	4105,50	0,00	2400,00	1705,50
4	Дудчак Уляна Богданівна	4800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Лисенчук Оксана Олегівна	5100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Ковалев Дмитро Георгійович	5200,00	42,00	1300,00	0,00	0,00	0,00	1300,00	44,82	19,50	64,32	1235,68	0,00	710,00	525,68
7	Шевель Зеновій Ярославович	5200,00	42,00	1300,00	0,00	0,00	0,00	1300,00	0,00	19,50	19,50	1260,50	0,00	740,00	540,50
разом				10869,05	0,00	2089,44	0,00	12958,49	1809,35	194,38	2103,73	10854,76	1962,34	6401,08	2771,68

всього г/до 1051,00

Нарахування на зарплату

Середнє висновок	0,00	22	2278,67
Середнє висновок (розбіжність у відсотках)	0,00	0,41	218,06
Разом			2496,73

Директор

Богдан О.Є.

Головний бухгалтер

Богдан О.Є.

**Схема документообороту в товаристві з обмеженою
відповідальністю «Аудиторська компанія «Вектор аудиту»**

